24-мĕш çул тухать. Хакĕ 10 пус.

1941
ФЕВРАЛЬ
23
ВЫРСАРНИКУН
45 (5760) №

Книж. 110 л

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

ВКП(б) ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕЧĔН ЧЕРЕТЛĔ ПЛЕНУМĔ ÇИНЧЕН

1941 çулти февралĕн 21-мĕшĕнче ВКП(б) Центральный Комитечĕн черетлĕ Пленумĕ пулса иртнĕ.

Пленум «Парти организацийĕсен промышленноçпа транспорт тĕлĕшĕнчи задачисем çинчен» Маленков юлташ тунă доклад тăрăх тата «1940 çулăн хуçалăхлă итогĕсем тата 1941 çулта СССР халăх хуçалăхне аталантармалли план» çинчен Вознесенский юлташ тунă доклад тăрăх ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă резолюцисене çирĕплетнĕ.

Пленум государство планĕсене тултарнăшăн тата ирттерсе тултарнăшăн промышленноçпа транспортра ертсе пыракан хуçалăх работникĕсемпе инженерно-техническй работниксене премилес системăна ĕçе кĕртесси çинчен Молотов юлташ Пленумра тунă доклад тăрăх резолюци йышăнса çирĕплетнĕ.

Йышăннă резолюцие тĕпе хурса, промышленноçпа транспортăн кашни уйрăм отраçли тăрăх премилемелле тума конкретлă сĕнӳсем хатĕрлеме кирлĕ, тесе йышăннă Пленум.

Пленум Политбюро членĕн кандидачĕсен составне Н. А. Вознесенский, А. С. Щербаков, Г. М. Маленков юлташсене суйласа, ЦК ВКП(б) Политбюро составне пысăклатнă.

Совет халăхĕн хăватлă çарĕ

Паянхи кун пĕтĕм совет халăхĕ ССР Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсен чаплă кунне—Хĕрлĕ Çар тата Тинĕс-Çар Флочĕ 23 çул тултарнă куна уявлать. Пирĕн тăван Хĕрлĕ Çар, Октябрьти Социализмлă Аслă революцире кĕрешсе илнисене хуралласа тăракан хĕçпăшаллă вăй, çак иртнĕ 23 çул хушшинче чаплă та мухтавлă çула утса тухрĕ.

Ленинпа Сталин Хĕрлĕ Çарăн организаторĕсем пулнă. Сталин юлташ хăй граждăн вăрçин фрончĕсенче пулса, тăшмансене хирĕç çапăçусенче Хĕрлĕ Çара ертсе пынă.

Хĕрлĕ Çар граждăн вăрçи çулĕсенче ӳссе тата тĕрекленсе пычĕ. Тăшмана хирĕç çапăçусенче командирсемпе политикăллă работниксен кадрĕсем, çарăн çĕнĕ типлă руководителĕсем — Фрунзе, Ворошилов, Буденный, Тимошенко тата ытти юлташсем пек руководительсем — пиçĕхсе тата ӳссе пычĕç. Тăван çĕршыва, çамрăк совет республикине, тăшмансенчен сыхласа хăварма мĕнпур вăя пухса кĕрешмелле пулчĕ.

Ленинпа Сталин ертсе пынипе Хĕрлĕ Çар белогвардеецсен çарĕсене, патша генералĕсем ертсе пынă çав хура вăйсене, çĕмĕрсе тăкрĕ, 14 государствăн пирĕн çĕршыв çине килсе тапăннă çарĕсене те хăваласа кăларса ячĕ.

Хĕрлĕ Çар халăх ĕçĕшĕн кĕрешет, çавăнпа вăл граждăн вăрçинче çĕнтерчĕ. Социализм çĕршывĕнче çарпа халăх пĕр-пĕринпе таччăн çыхăнса тăраççĕ. «Халăх çара пирĕн патăрта юратнă пек юратни, çаршăн тăрăшни тĕнчере урăх ниçта та çук. Пирĕн патăрта çара юратаççĕ, ăна хисеплеççĕ, уншăн тăрăшаççĕ. Мĕншĕн? Мĕншĕн тесен рабочисемпе хресченсем тĕнчере малтанхи хут хăйсен çарне тунă, вăл çар господасен службинче мар, халиччен чура пулнисен, халĕ ирĕке тухнă рабочисемпе хресченсен службинче тăрать» (Сталин). Пирĕн Хĕрлĕ Çар халăхпа таччăн çыхăнса тăнă пирки ĕнтĕ унăн тылĕ çирĕп. Çакăнта Хĕрлĕ Çарăн вăй-хăвачĕпе паттăрлăхĕн çăлкуçĕ.

Граждăн вăрçи хыççăн иртнĕ çулсенче пирĕн çĕршыв хуçалăхпа культура строительствинче пит пысăк çитĕнӳсем турĕ. Сталинла пилĕкçуллăх плансене пурнăçа кĕртсе пынипе, Совет Союзĕ индустриллĕ хăватлă держава пулса тăчĕ.

«...Вăйсăр тата оборона тĕлĕшпе хатĕр мар çĕршывран Совет Союзĕ оборона тĕлĕшпе хăватлă çĕршыв, кирек мĕнле ăнсăртлăхсене те кĕтсе илме хатĕр тăракан çĕршыв, оборонăн кучухнехи орудийĕсене пурне те массăллăн туса кăларма пултаракан тата тулашран тăшман килсе тапăнас-мĕн пулсан, хăйĕн çарне кирлĕ таранах хĕçпăшаллантарма пултаракан çĕршыв пулса тăчĕ» (Сталин).

Пĕтĕм çĕршывпа пĕрле Хĕрлĕ Çар та ӳссе пычĕ. Социализмлă промышленность ăна чи çĕнĕ çар техникине парса тăрать. 1939 çулта, 1930 çултипе танлаштарсан, Хĕрлĕ Çарта танксен хисепĕ 43 хут, артиллери хисепĕ—7 хут ӳснĕ. Самолетсен хисепĕ те нумай ӳснĕ. 1939 çултах пирĕн хĕрлĕ авиацин 15.000 метр çӳллĕшĕнче вĕçекен самолетсем, сехетре 500 километр хăвăртлăхпа вĕçекен бомбардировщиксем пулнă.

Хĕрлĕ Çар чи çĕнĕ техникăпа хĕçпăшалланнипе пĕрлех, командирсемпе политработниксем, боецсем çар ĕçĕн искусствине вĕренсе алла илсе тата малалла кайса пычĕç,—вĕсем тăван çĕршывшăн, Ленин—Сталин ĕçĕшĕн пĕтĕм чĕререн тăраççĕ.

Хăватлă та тĕреклĕ пирĕн Хĕрлĕ Çар. Юлашки çулсем хушшинче пулнă çапăçусем совет çĕршывĕн хĕçпăшаллă вăйĕсен хăватне ӳссĕн кăтартса пачĕç.

1938 çулта Хасан кӳлли патĕнче тата 1939 çулта Халхин-Гол патĕнче пулнă çапăçусенче Хĕрлĕ Çар хăйĕн историне çĕнĕрен чаплă страницăсем çырса хучĕ. Хĕрлĕ Çар Хĕвеланăç Украинăпа Хĕвеланăç Белоруссинчи тăван халăхсене Польша панĕсен пусмăрĕнчен хăтарса ирĕке кăларчĕ.

Белофинсене хирĕç пулнă çапăçусенче Хĕрлĕ Çар нихçан иксĕлми мухтава тухрĕ. Ку вăрçăра пирĕн Хĕрлĕ Çар финсен çарĕпе кăна мар, империализмлă чылай çĕршывсен пĕрлешӳллĕ вăйĕсемпе тĕл пулчĕ,—вĕсем, империализмлă çĕршывсем, Финляндине хĕçпăшал тата ылттăн парса, çавăн пекех «доброволецсем» тенипе витĕнсе салтаксем те ярса пулăшса тăнă. Империализмлă çĕршывсен çав пĕрлешӳллĕ вăйĕсене пирĕн Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕ çĕмĕрсе тăкрĕç.

Анчах пирĕн Хĕрлĕ Çар çĕнтерӳсем тунă хыççăн та лăпланса лармасть. Лăпланса лармалла мар, çĕршывăн оборонине тĕреклетсех пымалла. Капитализмлă çĕршывсенче империализмлă иккĕмĕш тĕнче вăрçин пушарĕ ялкăшса çунать. Кун пек условисенче пирĕн çĕршывшăн та вăрçă хăрушлăхĕ ӳсрĕ,—çавăнпа ĕнтĕ тăван çĕршывăн оборона хăватне ӳстересси пит те пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Юлашки вăрçăсен опычĕ вăрçăра тăшмана çĕнтересси çар чи çĕнĕ техникăпа хĕçпăшалланнинчен тата боецсемпе командирсен паттăрлăхĕнчен кăна мар, кашни боец тата кашни командир мирлĕ вăхăтрах çар ĕçне вĕренсе хатĕрленнинчен те килнине кăтартса пачĕ. Çавăнпа хальхи вăхăтра Хĕрлĕ Çарăн боецĕсемпе командирĕсем çар ĕçне тата политикăна çине тăрса вĕренеççĕ.

Хĕрлĕ Çар çапăçу вăхăтĕнче мĕнпур йывăрлăхсене çĕнтерме, хĕллехи вăхăтра та, çанталăк япăх тăнă чухне те, вăрманта та, çĕрле те—кирек хăш вăхăтра та тăшмана çĕнтерсе тăкма вĕренет. Чаплă полководец Суворов: «Вĕренӳре йывăр пулсан, çапăçура çăмăл пулĕ», тенĕ. Пирĕн Хĕрлĕ Çар çакна асра тытса вĕренет.

Кучухнехи çапăçура тăшмана çĕнтерме çар дисциплини çирĕп пулни, командирсен приказне тĕрĕссĕн тата вăхăтра пурнăçа кĕртни кирлĕ. Командир—çар чаçĕн тулли влаçлă руководителĕ, унăн приказĕ закон пулса тăрать.

Историрен çакă куранса тăрать: çарта дисциплина çирĕпрен те çирĕп пулсан кăна çар çĕнтерӳсем тума пултарать. «Кам та кам,—тесе çырнă Ленин,—Хĕрлĕ Çара мĕнпур майсемпе тата пĕтĕм кăмăлтан пулăшмасть, кам та кам унăн ретĕнчи йĕркелĕхпе дисциплинăна тытса тăрассишĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшмасть, вăл—предатель тата изменник...»

СССР Оборона Халăх Комиссарĕ Совет Союзĕн Маршалĕ Тимошенко юлташ ертсе пынипе, Хĕрлĕ Çар вăрçă искусствине вĕренсе тата çар дисциплинине çирĕплетсе пырать. Пирĕн Хĕрлĕ Çар ĕнтĕ çĕнĕлле вĕренсе пырса, пысăк çитĕнӳсем турĕ.

193 миллионлă совет халăхĕн мирлĕ пурнăçне тата мирлĕ ĕçне сыхлакан Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕ совет чиккисене çивĕччĕн те хăватлăн хуралласа тăраççĕ. Совет правительстви чĕнсен, Сталин юлташ чĕнсен, пирĕн хĕçпăшаллă вăйсем кирек хăш минутра та социализмлă çĕршывăн тăшманĕсене хирĕç тухма хатĕр. Тăшман пирĕн тăван çĕршыв çине тапăнма хăйсан, ăна хирĕç эпир виçĕ хут вăйлăраххăн çапăпăр, тăшмана хăйĕн çĕрĕ çинчех çĕмĕрсе тăкăпăр.

Хĕрлĕ Çара, Тинĕс-Çар Флотне, тăван çĕршывăн оборонине тĕреклетсех пырар!

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕнче

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе ССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ, ВКП(б) XVIII съезчĕ йышăннă решенисем тăрăх, СССР Госпланне ССР Союзĕн халăх хуçалăхĕн 15 çуллăх генеральнăй планне туса хатĕрлемешкĕн тытăнма хушнă, вăл плана кашни çын пуçне чугун, хурçă, топливо, электроэнерги, машинăсем тата производствăн ытти средствисемпе потреблени япалиссене туса кăларас тĕлĕшпе ытларах аталаннă капитализмлă çĕршывсене хăваласа çитсе иртсе каяс задачăна татса парассине шута илсе тумалла.

План-директива

Государствăн халăх хуçалăхне ура çине тăратмалли тата вăйлатмалли пĕрлĕхлĕ планне туса хатĕрлесси çинчен ыйтăва В. И. Ленин 1918 çултах кăларса тăратнă. Хăйĕн генийлĕ шухăшне Ленин икĕ çул иртсен тепĕр хут тапратса ярать. 1920 çулти январь уйăхĕнче Владимир Ильич çапла çырнă:

«Нельзя ли добавить план не технический (это, конечно, дело **многих** и не скоропалительное), а политический или государственный, т.-е. задание пролетариату?

Примерно: в 10 (5 ?) лет построим 20—30 (30—50?) станций, чтобы всю страну усеять центрами на 400 (или 200, если не осилим больше) верст радиуса; на торфе, на воде, на сланце, на угле, на нефти (**примерно** перебрать Россию всю, с **грубым** приближением). Начнем де сейчас закупку необходимых машин и моделей. Через 10 (20?) лет сделаем Россию «электрической». (Ленин, т. XXIX, стр. 432).

В. И. Ленинăн çак çырăвĕ халăх хуçалăхне вăйлатмалли пĕрремĕш генеральнăй плана—ГОЭЛРО планне туса хатĕрлемелли никĕс пулса тăнă.

ВЦИК ВСНХ-на Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕпе пĕрле электростанцисем тумалли проекта хатĕрлеме хушнă. Çак постановленине пурнăçа кĕртес майпа, Государствăн Российăна электрификацилес тĕлĕшпе ĕçлекен Комиссине (ГОЭЛРО) туса йĕркеленĕ. Çав комисси март уйăхĕн вĕçĕнче ĕçе тытăннă. 1920 çулти декабрь уйăхĕнче çав проекта Советсен Пĕтĕм Российăри VIII Съездне тăратнă, съезд ăна ырланă. ГОЭЛРО планĕ советлă республикăсен халăх хуçалăхĕн пирвайхи перспективăллă планĕ пулнă, ăна 10—15 çул хушшинче пурнăçа кĕртме шутласа тунă. Вăл — халăх хуçалăхне малта пыракан техника никĕсĕ çинче ура çине тăратмалли пĕрлĕхлĕ государствăллă план пулнă.

Ленинла плана ырласа, Советсен VIII Съезчĕ «Российăна электрификацилемелли плана кирек мĕнле пулсан тата нимĕнле чăрмавсем çине те пăхса тăмасăрах пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе мĕнпур совет учрежденийĕсем, мĕнпур Советсем, мĕнпур рабочисемпе ĕçхресченĕсем пĕтĕм вăя хурса ĕçлĕç тата нимĕнле жертвăсем умĕнче те чарăнса тăмĕç тесе, çирĕппĕн шанса тăни» çинчен каланă. Çак историллĕ датăран—халăх хуçалăхне вăйлатмалли перспективăллă пĕрремĕш плана йышăннă кунтан пуçласа, план тăрăх ĕçлесси Советлă республикăсен халăх хуçалăхне ертсе пырас ĕç системине çирĕппĕн кĕнĕ. План тăрăх ĕçлени халăх хуçалăхне калама çук пысăк хăвăртлăхсемпе аталантарса пыма май пачĕ, çакăн пекки вăл этемлĕхĕн тĕнчери историйĕнче те урăх çук. Сталин юлташ кăтартса панă тăрăх, пирĕн плансем, «плансем-прогнозсем мар, плансем-догадкăсем мар, плансем-**директивăсем**, ертсе пыракан оргăнсем вĕсене **обязательнах** пурнăçа кĕртмелле тивĕçлĕ тата вĕсем пирĕн халăх хуçалăхĕ **малашне пĕтĕм çĕршывĕпех** хăш еннелле аталанса пымаллине **палăртса параççĕ**».

Халăх хуçалăхне план тăрăх ертсе пынипе 20 çул хушшинче пирĕн тăван çĕршыв тĕпренех çĕнелсе улшăнчĕ. Кая юлнă аграрлă çĕршывран вăл вăйлă тата никама пăхăнман индустриллĕ социализмлă держава пулса тăчĕ.

Партин историллĕ XVIII съезчĕн трибуни çинчен Сталин юлташ çапла каларĕ:

«Эпир производство техники тĕлĕшпе тата промышленность аталанăвĕн хăвăртлăхĕсем тĕлĕшпе капитализмлă чи пысăк çĕршывсенчен иртсе кайрăмăр. Ку питех те лайăх. Анчах ку сахал-ха. Вĕсенчен çавăн пекех экономика тĕлĕшпе те иртсе каймалла. Эпир ăна тума пултаратпăр, пирĕн ăна тумалла та...

Экономика тĕлĕшпе капитализмлă чи пысăк çĕршывсенчен иртсе кайма мĕн кирлĕ-ха? Çавна тума, пуринчен малтан, тимлĕн тата çине тăрса малалла кайма кăмăл пулни, жертвăсем тума хатĕр тăни, пирĕн социализмлă промышленноçа пур майсемпе те сарса пымашкăн пысăк укçа-тенкĕ хывма хатĕр тăни кирлĕ».

Нимĕн иккĕленмелли те çук, геройла совет халăхĕ, Ленин палăртса хунă пирвайхи перспективăллă ГОЭЛРО планне тултарнă тата ирттерсе тултарнă пекех, çак сталинла план-директивăна та ăнăçлăн пурнăçа кĕртĕ.

Академик **Б. Е. ВЕДЕНЕЕВ.**

Парткоференци материалĕсене вĕренеççĕ

ÇĔРПУ. Педучилищера вĕренекенсемпе преподавательсем хушшинче ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференци материалĕсене, уйрăмăнах Маленков юлташ докладне вĕренесси анлăн сарăлса пырать. Çак ĕçе учительсем активлăн хутшăнаççĕ

П. ПЕТРОВ.

Хĕрлĕ Çар кунĕ çинчен калаçу ирттерчĕç

Шупашкарти 6-мĕш номерлĕ шкулта 7-мĕш класра вĕренекенсем февралĕн 21-мĕшĕнче Хĕрлĕ Çар кунĕ умĕнхи вечер туса ирттерчĕç. Вечерта Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕ тата Тинĕс-Çар Флочĕ 23 çул тултарни çинчен каласа пачĕç.

Калаçу хыççăн шкулти пионерсем Хĕрлĕ Çар тата Сталин юлташ çинчен хывнă сăвăсене туха каларĕç.

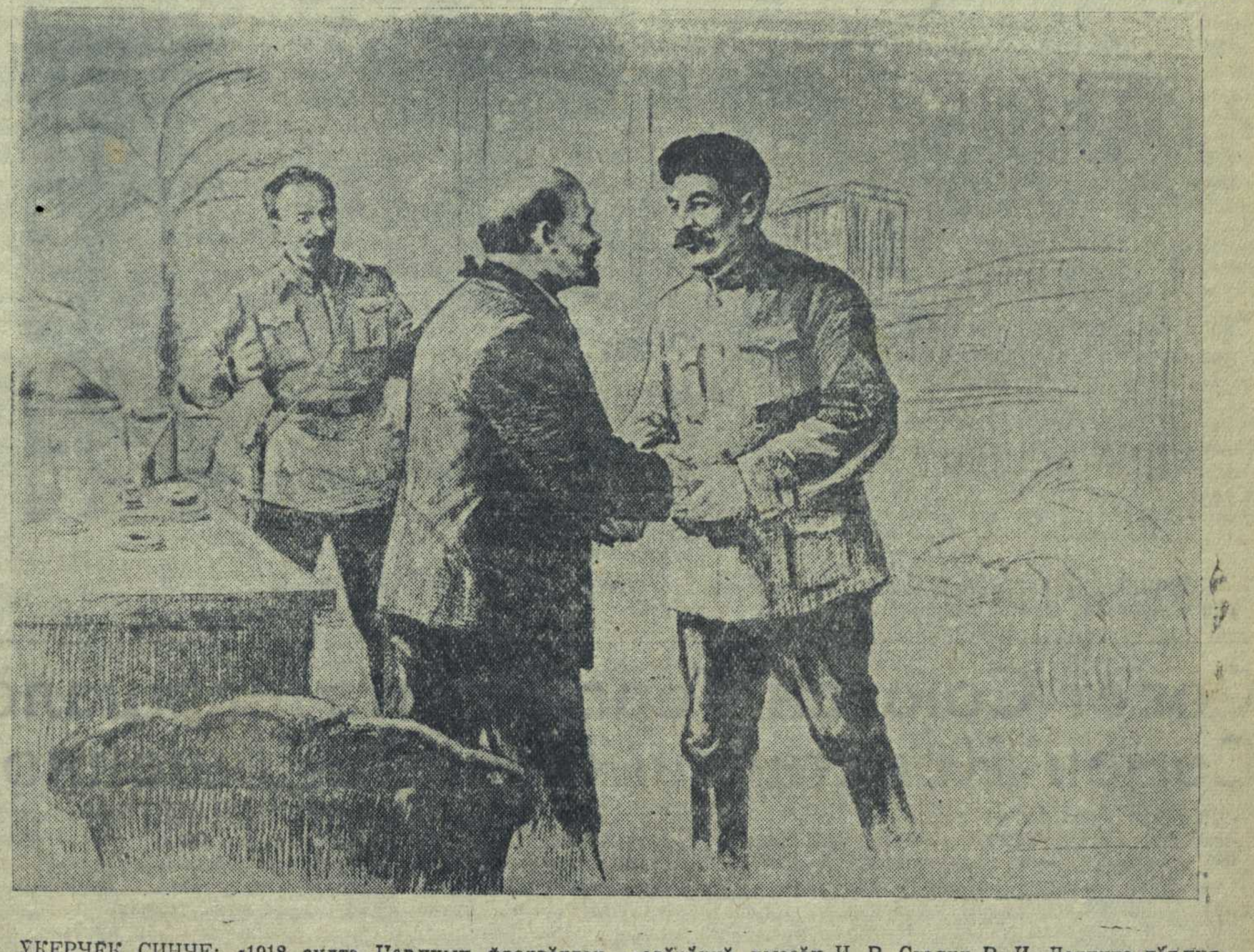

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: «1918 çулта Царицын фронтĕнчен таврăннă хыççăн И. В. Сталин В. И. Ленинпа тĕлпулни» (П. Васильев художник картини). Г. Широков репродукцийĕ (ТАСС).

МУСКАВ, КРЕМЛЬ

ВКП(б) Центральный Комитечĕ— СТАЛИН юлташа

ССР Союзĕн Совнаркомĕ— МОЛОТОВ юлташа

Шупашкар хула Совет исполкомĕн, партипе совет, комсомол тата профсоюз организацийĕсемпе пĕрле, Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕ 23 çул тултарнă ятпа пухăннă чаплă ларăвĕ ВКП(б) ленинла-сталинла Центральный Комитечĕпе Совет Правительствине большевикла хĕрӳллĕ салам ярать.

Социализмлă аслă çĕршывăн хĕçпăшаллă вăйĕсем 23 çул тултарнине уявласа, эпир хамăрăн тăван çĕршыв çĕнтерӳллĕ çулпа утса тухнине, пур тĕрлĕ тăшмансене те — Совет влаçне пăвса пăрахма тата пирĕн совет çĕршывне çаратнипе пуйма хăтланнă тăшмансене — ывăтса янине хĕпĕртесе аса илетпĕр. Çак çул нихçан иксĕлмен мухтавлăхпа витĕннĕ. Царицын оборони тата Хасан патĕнчи çапăçусем, Каховка патĕнчи çĕнтерӳ тата Халхин-Гол патĕнче тăшмана аркатни, Перекоп штурмĕ тата Маннергейм линине çĕмĕрсе тухни, — çак хумхантаракан событисем пурте этемлĕхĕн историне ĕмĕрлĕхех кĕнĕ.

Партипе правительство ăслăн, ленинла-сталинла ертсе пынипе пирĕн çĕршыв хăватлă, нимĕнле тăшмансенчен те хăраман держава пулса тăчĕ, пирĕн тăван çĕршывăн тĕнчери чи лайăх çар — Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕ пур тата Совет Союзĕ тĕреклĕ те хăватлă океан флочĕ туса пырать. Социализмлă индустри пирĕн хĕçпăшаллă вăйсене чи лайăх пулеметсемпе тупăсем, вăйлă танксем, хăвăрт вĕçекен самолетсем, хăвăрт çӳрекен карапсемпе подводнăй лодкăсем парса тăрать. Граждăн вăрçин пирвайхи çулĕсенче тăшмансене хирĕç кĕрешнĕ чухнехи геройла хăват ӳссе, совет патриотизмĕн никам çĕнтереймми туйăмĕ пулса тăчĕ, — халĕ ĕнтĕ боевой механизмсене Тăван çĕршыва пĕтĕм чĕререн парăннă сталинла питомецсем тытса пыраççĕ. Пирĕн Çарпа Флотра çар ĕçĕпе политикăна вĕренессине çĕнĕлле йĕркелесе пынине, ССР Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем, совет маршалĕсем, генералĕсем, адмиралĕсем ертсе пыракан хĕçпăшаллă вăйсем, кучухнехи вăрçăсен опытне хисепе илни тăрăх тĕреклене пынине пĕтĕм совет халăхĕ тулли кăмăлпа сăнаса тăрать. Совет халăхĕ, унăн ырă пурнăçĕ совет çĕршывĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем хăватлă пулнинчен килнине пĕлсе тăрса, хăйĕн çарĕпе флочĕшĕн вăй та, укçатенкĕ те шеллемест.

ВКП(б) ленинла-сталинла Центральный Комитечĕпе Совет Правительствине эпир çапла шантарса калатпăр: Совет Союзĕн — пĕтĕм тĕнчери ĕççыннисен тăван çĕршывĕн оборонине тĕреклетес тĕлĕшпе орденлă Чăваш республикинчи ĕççыннисем малашне те ывăнма пĕлмесĕр ĕçлесе пырĕç. ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцин решенийĕсем пире промышленноçпа транспорта малалла хăпартса пымалли конкретлă çула кăтартса тăраççĕ. Çак решенисене пурнăçа кĕртсе, эпир хамăрăн оборонăн никĕсне çирĕплетсе пырăпăр, империализмлă иккĕмĕш тĕнче вăрçи ялкăшса çуннă вăхăтра пире нимĕнле «ăнсăртлăх» та кĕтмен çĕртен килсе ан тивтĕр.

Сывă пулччăр Совет Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем!

Сывă пултăр Совет Правительстви тата унăн пуçлăхĕ Молотов юлташ!

Сывă пулччăр ВКП(б) ленинла-сталинла Центральный Комитечĕ тата халăхсен çулпуçĕ пирĕн атте аслă Сталин!

Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕ 23 çул тултарнă ятпа пулнă чаплă лару

Февралĕн 22-мĕшĕнче, Советсен çуртĕнче, Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕ 23 çул тултарнă ятпа, хула Совет исполкомĕн партипе совет, комсомол тата профсоюз организацийĕсемпе пĕрле, чаплă ларăвĕ пулчĕ. Чаплă ларăвăн хисеплĕ президиумне пысăк çĕкленӳпе тата нумайччен алă çупса **СТАЛИН, МОЛОТОВ, ВОРОШИЛОВ, КАЛИНИН, Л. М. КАГАНОВИЧ, АНДРЕЕВ, ЖДАНОВ, МИКОЯН, ХРУЩЕВ, БЕРИЯ, ШВЕРНИК, ВОЗНЕСЕНСКИЙ, ЩЕРБАКОВ** тата **МАЛЕНКОВ** юлташсене суйларĕç.

Чаплă ларура Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн 23 çул хушшинчи пурнăçĕпе чаплă çĕнтерĕвĕсем çинчен Абасеев юлташ доклад туса пачĕ.

Доклад итленĕ хыççăн чаплă ларăва пухăннисем Сталин, Молотов тата Тимошенко юлташсем патне саламлă çырусем яма йышăнчĕç.

СССР Госплан работникĕсене наградăлани

СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ февралĕн 21-мĕшĕнче кăларнă Указ тăрăх, Госплан 20 çул тултарнине уявласа паллă тунă ятпа тата халăх хуçалăхне планлас ĕçре çитĕнӳсем тунăшăн СССР Госпланĕн чи паллă работникĕсене наградăланă.

ЛЕНИН ОРДЕНĔПЕ çаксене наградăланă: СССР Госплан председателĕ Н. А. ВОЗНЕСЕНСКИЙ тата СССР Госплан председателĕн пĕрремĕш заместителĕ, малтан Ĕçлĕх Хĕрлĕ Ялав орденĕпе наградăланăскер, М. З. САБУРОВ.

ĔÇЛĔХ ХĔРЛĔ ЯЛАВ орденĕпе çаксене наградăланă: СССР Госпланĕн Латви СС Республикинчи уполномоченнăйĕ, малтан СССР Госпланĕн Уралти уполномоченнăйĕ пулса ĕçленĕскер, Г. С. БЫКОВ, СССР Госплан председателĕн ялхуçалăх ыйтăвĕсем тĕлĕшпе ĕçлекен заместителĕ С. Ф. ДЕМИДОВ, СССР Госпланĕн старший инженерĕ В. И. ЗУБЧЕНКО, СССР Госпланĕн научно-техническй экспертиза Совечĕн председателĕ академик НИКИТИН тата ыт. те.—пурĕ 15 çын.

«ЗНАК ПОЧЕТА» орденĕпе 17 çынна, «ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» медальпе—27 çынна наградăланă. (ТАСС).

В. И. Ленинăн Центральнăй музейĕнчи документсем Госплан çинчен

В. И. Ленинăн Центральнăй музейĕнче Государствăн план комиссине организациленипе тата унăн ĕçĕсемпе çыхăнса тăракан чылай документсене пухнă.

1918 çулти апрель уйăхĕнчех Владимир Ильич Ленин çапла кăтартса панă: Наукăсен Академийĕн «Промышленноçа реорганизацилес ĕçпе Российăна экономика тĕлĕшпе çĕклес ĕçĕн планне май килнĕ таран хăвăртрах туса хатĕрлеме специалистсенчен чылай комиссисем туса йĕркелемелле». Çак историллĕ документа — «научно-техническй ĕçсен планĕн набросокне» — музейăн IX-мĕш залĕнче кăтартаççĕ.

1920 çулта Советсен Пĕтĕм Российăри VIII Съезчĕн трибуни çинчен Ленин Российăна электрификацилемелли паллă та чаплă плана—коммунистла партин иккĕмĕш программи тесе пĕлтернĕ. Тепĕр икĕ уйăхран Государствăн план комиссине туса йĕркелесси çинчен решени йышăннă, вăл комиссин задачине «пĕтĕм государствăн пĕрлĕхлĕ хуçалăх планне, ăна пурнăçа кĕртмелли мелсемпе йĕркене палăртса хатĕрлес ĕç» кĕнĕ. Музейăн XV-мĕш залĕнче «Государствăн Общеплановой Комиссийĕн Положенине» кăтартаççĕ, ăна 1921 çулти февралĕн 22-мĕшĕнче Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ В. И. Ленин алă пуса кăларнă. Пĕтĕм государствăн пĕрлĕхлĕ хуçалăх планне туса хатĕрлес ĕç çĕршыва электрификацилемелли планăн, 1920 çулти декабрь уйăхĕнче Советсен VIII Съезчĕ ырланă планăн никĕсĕ çинче туса хатĕрлемелле пулнă.

Çак паха документпа пĕрле И. В. Сталин В. И. Ленин патне янă çырăва кăларса тăратнă, çав çырура Сталин юлташ «Российăна электрификацилемелли плана» хакласа çырнă (1921 çулти март). Çырура Сталин юлташ государствăшăн питех те пысăк вырăн йышăнса тăракан ГОЭЛРО планне питех те чаплăн хакланă.

Сталин юлташ ГОЭЛРО планĕ çинчен çапла çырнă:

«Питех те чаплă, лайăх çырса хатĕрленĕ кĕнеке. Чăн-чăн **пĕрлĕхлĕ** тата чăн-чăн **государствăллă** хуçалăх планĕн, **кавычкăсăр** планĕн мастерлăхпа тунă набросокĕ».

Çак залрах, кантăк айĕнче вăхăт нумай иртнипе саралнă «Правда» хаçатăн 1921 çулти февралĕн 22-мĕшĕнче тухнă номерĕ, вăл номерта В. И. Ленин «Пĕрлĕхлĕ хуçалăх планĕ çинчен» çырнă статья пичетленнĕ. В. И. Ленинăн çырăвĕсенчен пĕрин алçырăвĕн страници Владимир Ильич Госплан ĕçне çĕршыв умĕнче тăракан, урăх вăхăта хăварма юраман практикăллă задачăсене татса парас ĕç еннелле çавăрса пынине уççăн кăтартса парать. Ун чухне В. И. Ленин «Кулленхи хуçалăх планĕсене пурнăçа кĕртес ĕçе çийĕнчех пĕтĕм вăя хурса тытăнма» сĕннĕ.

Музейри документсем Ленинпа Сталин социализмлă планированишĕн питех те пысăк вăй хурса тăрăшнине уççăн кăтартса параççĕ. (ТАСС).

Колхоза кĕреççĕ

ПЕПРЕÇ. Районри колхозсем единоличниксем хушшинче ăнлантару ĕçне анлăн туса пыма тытăнчĕç. Массăллă ĕçе вăйлатнипе колхоз юхăмĕ те ӳссе пырать. Паянхи куна районĕпе пурĕ 244 хуçалăх колхоза кĕчĕç.

Хурамал ялсовечĕ колхоз движенине ӳстерес тĕлĕшпе уйрăмах аван ĕçлесе пырать. Унта ку ĕçе учительсене тата ялти актива явăçтарнă.

ÿКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: СССР Оборона Халăх Комиссарĕ Совет Союзĕн Геройĕ тата Маршалĕ Семен Константинович Тимошенко хăйĕн кабинетĕнче (1941 çулти февраль). Ф. Кислов фото-ÿкерчĕкĕ (ТАСС).

Совет Союзĕн Геройĕ тата Маршалĕ Семен Константинович Тимошенко

1940 çулти июль уйăхĕнчи уяр кун Бессарабири Фурманка ялĕ çине анлă çунатлă самолет вĕçсе пынă, самолет çуначĕ çинче пиллĕк вĕçлĕ хĕрлĕ çăлтăр курăннă. Самолет, пысăк кăшăл туса вĕçсе çаврăннă та, ял хыçне анса ларнă.

Самолет кабининчен, Хĕрлĕ Çар командирĕсен группипе пĕрле, маршал формипе тумланнă çÿлĕ, тĕреклĕ çын тухнă. Вăл хăй умĕнче сарăлса выртакан ял çине, çĕр ăшне путса кĕнĕ мĕскĕн пÿртсем, ялăн ансăр урамĕсем çине пăхса илнĕ.

Семен Константинович Тимошенко Фурманка ялĕнчен тухса кайнăранпа чĕрĕк ĕмĕр иртнĕ. Ун чухне тĕнче вăрçи пынă, 20 çулти Тимошенко, ялти ытти новобранецсемпе пĕрле, çара тухса кайнă. Акă ĕнтĕ ĕлĕк батрак, рядовой салтак-пулеметчик пулнă çын, халĕ Совет Союзĕн Геройĕ тата маршалĕ, Оборона Халăх Комиссарĕ, 25 çул иртнĕ хыççăн, тăван яла çитсе курать.

Кунта вăл Бессарабине Румыни захватчикĕсенчен ирĕке кăларнă совет войскисен руководителĕ пулса таврăннă.

Маршал Фурманкăра нумай вăхăт мар—пурĕ те пĕр кун çеç — ирттернĕ. Вăл Бессарабине ирĕке кăларнă хыççăн ялсовет председателĕ пулса тăнă тăванĕпе, хăй çуралнă ялти çынсемпе тĕл пулнă, ача чухне пурăннă яла пăхса çаврăннă. Румыни боярĕсен пусмăрĕ айĕнче пурăннă ял улшăнман, çирĕм пиллĕк çул каярах мĕнле пулнă, çавăн пекех юлнă. Маршал куçĕ умне инçете тăрса юлнă вăхăтсенчи картинăсем туха-туха иртеççĕ.

Акă çак урампа вăл шкула çÿренĕ, акă кулак çуртĕ, çав кулак патĕнче вăл батракра ĕçленĕ. Урам варринче çÿлĕ тарасаллă пусă та сыхланса юлнă, çак пусă патне ял ачисем пухăна-пухăна выляна; авă пĕлĕт пек кăвак Дунай шывĕ—вăлта ярса пулă тытнă унта.

Хăвăрт иртсе кайнă шкулта вĕреннĕ çулсем. Малалла вĕренес килнĕ, анчах семьене тăрантса усрама ашшĕне питĕ йывăр пулнă. Вĕренме средство пулман, батрак ĕçне кайма тивнĕ. Малтан Фурманкăра, унтан кÿршĕри ялсенче ĕçленĕ.

Пуçланнă тĕнче вăрçи. Тимошенкона салтака илнĕ. Вăл Ораниенбаум полкĕнчи пулеметчиксен шкулне, унтан фронта лекнĕ. Таçта, Рига патĕнчи пĕр вырăнта, ирĕке юратакан яшă пĕр пÿтсĕр офицерпе хирĕçсе кайнă. Офицера пĕр салтак та юратман. Çак офицер Тимошенкоран мăшкăллама хăтланнă. Тимошенко чăтса тăрайман, офицера хĕнесе тăкнă. Çакăншăн унăн военно-полевой суд умĕнче ответ тытмалла пулнă. Революци пуçланни кăна Тимошенкона хаяр приговортан çăлса хăварнă.

1917 çулти октябрь кунĕсенче 4-мĕш кавдивизири салтаксем тÿрех совет влаçĕ енне куçнă. Вĕсем хушшинче пулас маршал Семен Тимошенко та пулнă. Часах революциллĕ кавалеристсем Дон çине генерал Каледин войскисене çĕмĕрме тухса кайнă.

Демобилизаципе çартан тухнă хыççăн, Семен Константинович Фурманкăна таврăннă, анчах тăван ялĕнче вăл нумаях пурăнман. Тимошенко партизансен ретне кĕрет, взвод командирĕ пулса тăрать, унтан — кавалери эскадронĕн командирĕ. Крымри утлă гварди полкĕ организациленсен, Тимошенкона унăн командирне лартаççĕ.

Кубань çинче çапăçусем пуçланнă. Кубань çинчи хĕçпăшаллă вăйсен командующийĕ Сорокин предатель пулни палăрнă, вăл тăван çĕршыва сутса, шуррисем енне куçнă. Совет влаçĕшĕн шанчăклă боецсене ун чухне пайтах йывăр кунсем, пайтах хăрушлăх тÿссе ирттерме тивнĕ. Революциллĕ отрядсем, хаяррăн çапăça-çапăça, Царицын патне çĕмĕрсе тухнă.

Царицына геройла хÿтлесе хăварас ĕç пуçланнă. Ăна Сталин юлташ ертсе пынă. Хăйĕн эскадронĕсен умне тăрса, Тимошенко пĕр хут çеç мар тăшмана хирĕç атака тунă, белоказаксен чи лайăх чаçĕсене çĕмĕре-çĕмĕре тăкнă.

Çав кунсенчен ĕнтĕ Тимошенко юлташăн мухтавлă кĕрешÿ çулĕ пуçланнă. Ворошиловпа, Буденныйпа, Городовиковпа, Пархоменкопа пĕрле вăл граждăн вăрçин çулĕсенче тăшмансене хирĕç кĕрешнĕ. Пĕрремĕш Утлă çарти хĕрлĕ кавалеристсем, çапăça-çапăça пырса, вунă пин километр ытла çул тунă. Çав çарăн малти речĕсенче çапăçнă Семен Константинович Тимошенко. Çирĕм тăватă çулти яшă чухне Тимошенко кавалери дивизийĕн командирĕ пулса тăнă. Унăн дивизийĕ Хĕрлĕ Çар историне сахал мар мухтавлă страницăсем çырса хăварнă.

Хăрушă 1919 çулта Советлă çамрăк республика йывăр кунсем пурăнса ирттернĕ. Генерал Деникин войскисем Орел хулине туртса илнĕ. Шурă генерал Мускава туртса илме хатĕрленнĕ. Сталин юлташ Деникин çарне çĕмĕрсе тăкма генеральнăй план хатĕрленĕ. Çак плана пурнăçа кĕртнĕ çĕрте совет конници ĕçе татса паракан вырăн йышăнса тăнă.

Воронежа туртса илни, Касторная патĕнче вунă кун хушши çапăçни Деникин фронтне татса касма пулăшнă. Касторная патĕнче Тимошенко дивизийĕ шуррисен тылне çĕмĕрсе тухнă. Кавалеристсем виçĕ бронепоезд туртса илнĕ, икĕ пин çынна яхăн тыткăна илнĕ, тепĕр виçĕ эрнерен вара Тимошенко конникĕсем тепĕр дивизи кавалерисчĕсемпе пĕрле Волоконовка патĕнче Мамонтов генералăн корпусне çĕмĕрнĕ. Пĕрремĕш Утлă çар чаçĕсенчен сехĕрленсех каялла чакакан шуррисен пайтах çын вилсе тата аманса юлнă, вĕсем 500 лав, вуншар пулемет, орудисем пăрахса хăварнă.

Пăсăлнă çулсем тăрăх, çулйĕрсĕр вырăнсем урлă çÿресе, кавалеристсем талăкра 30—40 километр çул тунă. Вĕсем Донбаса çĕмĕрсе кĕнĕ, хăйсене ирĕке кăларакансене шахтерсем пĕтĕм чунтан савăнса кĕтсе илнĕ. Утлă çар умĕнче малта Тимошенко дивизийĕ, тăшмансен пирвайхи атакисене çĕмĕрре-çĕмĕре пынă.

Çĕнĕ çул умĕн — 1919 çулти декабрĕн 31-мĕшĕнче — Алексеево-Леоново станцин районĕнчи хаяр çапăçура Тимошенко кавалерисчĕсем белогвардеецсене 1.500 çынна çити касса тăкнă, 12 оруди, 50 пулемет туртса илнĕ, 1.200 çынна тыткăна илнĕ.

Пĕрремĕш Утлă çарăн çапăçăвĕсем Донбасра чарăннă. Малалла Ростовшăн çапăçмалла пулнă. Çапăçу çĕнĕ вăйпа пуçланнă. Генеральски кĕпер районĕнче хĕрÿллĕ çапăçу пынă вăхăтра Тимошенко кавалеристсен эскадронĕпе пĕрле шуррисен артиллерийĕн позицийĕсем çине çĕмĕрсе кĕрет.

— Парăнăр! Тупăсене каялла çаврас! — çапăçу кĕрленĕ хушăра илтĕннĕ унăн сасси.

Шуррисен артиллерисчĕсем, нимĕн тума пĕлмесĕр, аптăраса ÿкнĕ, 37 орудине каялла çаврнă та хăйсен войскисене хăйсемех аркатма пуçланă.

Ростов патĕнчи вăйлă çапăçусем хыççăн, çав кун 50 километр малалла кайнă Тимошенко дивизийĕ январĕн 8-мĕшĕнче каçхине Ростова çĕмĕрсе кĕнĕ. Скверсенче, ресторансенче, кафесенче туллиех офицерсем пулнă. Арçын ачасем белогвардеецсен хаçачĕсене сутса çÿренĕ. Вăл хаçатсенче генералсем хĕрлисен чаçĕсене «çĕнтернисем» çинчен мухтанса çырнă. Çак вăхăтра хулан сутă урамĕсемпе Тимошенко дивизийĕ иртсе пынă.

Начдива пĕр ресторанра каçхи апат тума нумай офицерсем пухăнни çинчен пĕлтернĕ. Унта вăл хăй кайнă.

—Апатланса пĕтерĕр!—хыттăн кăшкăрнă начдив, ресторана кĕрсе. — Эпĕ Хĕрлĕ кавалери дивизийĕн командирĕ. Ман хыççăн подвала анăр...

Офицерсем Тимошенко çине алчăранă куçсемпе пăхнă. Ресторанра 250 çынна арестленĕ.

Хула ĕнтĕ хĕрлисен аллинче пулнă, шурă офицерсем, ун çинчен пĕлмесĕр, хăйсен гарнизонĕн начальникĕпе телефон тăрăх калаçма пăрахман, хĕрлисем станцине атакăлани çинчен пĕлтернĕ. Телефон патне Тимошенко пынă, лăпкăн ответ панă:

— Канăçлă пулăр. Ĕçсем лайăх. Ирччен поездсене нисçта та ан кăларса ярăр...

Тепĕр кунне станцире тăракан пур поездсене те красноармеецсем туртса илнĕ.

Ростова туртса илнĕ хыççăн, Ворошиловпа Буденный юлташсем Ленинпа Сталина çапла пĕлтернĕ:

«1920 çулти январĕн 8-мĕшĕнче 20 сехетре Утлă Хĕрлĕ Çар Ростовпа Нахичевань хулисене туртса илнĕ. Пирĕн мухтавлă кавалери дворянла-буржуаллă контрреволюцин сăпса йăвисене хÿтлекен тăшманăн пĕтĕм чĕрĕ вăйне пĕтерсе тăкнă. Шуррисенне 10.000 салтак ытла тыткăна илнĕ, 9 танк, 32 оруди, 200 яхăн пулемет, нумай винтовка тата питех те пысăк обоз туртса илнĕ. Çак трофейсене пурне те юнлă çапăçусем хыççăн илнĕ».

Çапăçусем малаллах пынă. Батайск патĕнче, Маныч çинче, Егорлыкская патĕнче конниксем белогвардеецсене хирĕç кĕрешнĕ. Горькая балка станцинче кăна 5 пин çын ытла тыткăна илнĕ.

1920 çулти çуркунне тĕлне деникинщинăна пĕтерсе хунă. Тăшмансене çĕмĕрсе тăкма Сталин хатĕрленĕ плана пурнăçа кĕртнĕ. Анчах та Советлă Российăн тепĕр енĕнче çĕнĕ хăрушлăх тухса тăнă. Белополяксем Украинăна тапăнса кĕнĕ. Ленинпа Сталин кăтартса панипе Утлă çар Польша фронтне тухса каять. Пин километрлă поход тунă хыççăн, конниксем поляксен çарĕсем çине пырса тапăннă, фронта татса тухнă та тăшманăн тылне çĕмĕрме пуçланă. Польшăн иккĕмĕш çарĕн 8 пин çын ытла вилнĕ. Конниксем пин çынна тыткăна илнĕ. Житомир патĕнче белополяксен фронтне татса тухнă çĕрте Тимошенко дивизийĕ пысăк вырăн йышăнса тăнă, çакă вăл белополяксене çĕмĕрсе тăкма пуçлани пулнă. Утлă çар чаçĕсем Львов патнех çитнĕ, Троцкин предателле приказĕ кăна хулана туртса илме чăрмантарнă.

Белополяксене хирĕç кĕрешÿ пынă вăхăтрах генерал Врангель сиксе тухать. Вара Пĕрремĕш Утлă çара çĕнĕ фронта куçараççĕ.

Каховка патĕнче хаяр çапăçу пуçланнă. Тимошенко дивизийĕ тăшмана пырса çапать, ăна çĕмĕрсе тăкать. Хăйĕн чаçĕсене Тимошенко атакăна хăй илсе кĕнĕ.

«1920 çулти октябрьте, — тенĕ республика Реввоенсовечĕн приказĕнче, — Врангель çарĕн наступлени туса пыракан пысăкрах вăйĕсене татăкланăх çапса хуçас шутпа Ново-Алексеевка станци патĕнче пулса иртнĕ çапăçура, тăшман пулеметсенчен персе тăнине те пăхмасăр, боецсене малалла хавхалантарса пырса С. К. Тимошенко юлташ бронепоездăн офицерсенчен тăракан десанчĕ çине тапăннă, икĕ хутчен йывăр аманнă пулсан та, дивизине темиçе сехет хушши команда парса тăнă, РКП-ăн пархатарлă членĕ пулнине кăтартнă, пролетариллĕ революци тăшманĕсене хирĕç пыракан аслă кĕрешÿ ĕçĕн интересĕсемшĕн пĕтĕм чĕререн тăрăшнă».

Çапăçусенче Тимошенко юлташа пиллĕк хут амантнă. Çапăçусенчи тава тивĕçлĕ ĕçсемшĕн ăна Хĕрлĕ Ялав орденĕсемпе виçĕ орденпа — наградăланă.

Граждăн вăрçи çулĕсем иртсе кайнă. Тимошенко юлташ, калама çук пысăк вăй хурса, Хĕрлĕ Çарăн çапăçури пултарулăхне хăпартас тĕлĕшпе ĕçлет. Совет Союзĕн оборона хăватне çирĕплетсе пынăшăн Тимошенко юлташа Ленин орденĕпе наградăланă.

1939 çулти сентябрь уйăхĕнче Хĕрлĕ Çар Хĕвеланăç Украинăпа Хĕвеланăç Белоруссири ĕççыннисене ирĕке кăларассишĕн поход пуçласан, Украина фронтĕнчи войскăсене граждăн вăрçин геройĕ Семен Константинович Тимошенко ертсе пынă. Хĕвеланăç Украинăри халăхсене Польша панĕсен пусмăрĕнчен ирĕке кăларнă.

Темиçе уйăх иртрĕ, Тимошенко юлташ çĕнĕ фронта кайрĕ — белофинсене хирĕç пуçланнă кĕрешĕве тухрĕ. Вăл ертсе пынипе тĕреклĕ укреплениссен полосине — «Маннергейм линине» çĕмĕрсе тăкнă. Белофинсене хирĕç пуçланнă кĕрешÿ Хĕрлĕ Çар йăлтах çĕнтернипе вĕçленчĕ. Тăван çĕршыв умĕнче тава тивĕçлĕ пысăк ĕçсем тунăшăн Тимошенко юлташа Совет Союз Геройĕн званине панă.

Часах Тимошенко юлташа ССР Союзĕн Оборона Халăх Комиссарне уйăрса лартнă.

Боец-командир Семен Константинович Тимошенкон, Совет Союзĕн Геройĕпе маршалăн çулйĕрĕ, хăйĕн тăван çĕршывне пĕтĕм чĕререн паракан большевикăн çулйĕрĕ çакăн пек ĕнтĕ.

ЮР КОРОЛЬКОВ.

ХĔРЛĔ ÇАРТИ ВОСПИТАНИ

Хĕрлĕ Çар совет халăхĕпе тăванла çыхăнса тăрать. Хĕрлĕ Çар воинĕсен чи çÿлти тата таса тĕллевĕ—совет халăхĕшĕн, социализмлă çĕршывшăн тÿрĕ кăмăлпа ĕçлесси, хамăр çĕршывăн тăшманĕсене çĕнтермелли искусствăна вĕренсе алла илесси. Çакăнпа коммунизмлă идейлăх, тĕллеве вĕçне çитерессишĕн çине тăрасси, çирĕп дисциплина—Хĕрлĕ Çарăн боецĕсемпе командирĕсене воспитани парассин тата вĕрентессин никĕсĕ пулса тăрать.

Тăшмана çĕнтерессин, ăна юн сахал тăкнипе тата кĕске вăхăтра çĕнтерессин искусстви социализмлă государствăн хĕçпăшаллă вăйĕсен аллинчи çар техникин пур средствисене те тĕплĕн вĕренсе алла илме, вĕсемпе пĕлсе усă курма хушать; çак искусство кучуххехи вăрçăсен опытне, пур тĕрлĕ войскăсен çапăçу средствисене тата вĕсем мĕн тума пултарнине вĕренсе пĕлме хушать.

Çар искусстви—кăткăс тата чи малта пыракан искусство. Вăл наукăпа техникăн чи çĕнĕ çитĕнĕвĕсем çине таянать, çавăнпа çар службинчи çынсене пурне те, чи малтанах командирсемпе начальниксене, вăйлăн ĕçлеме хушать. Мирлĕ вăхăтра çар ĕçĕн культурине вĕренсе алла илес тĕлĕшпе ырми-канми ĕçлекенсем, йывăрлăхсене çĕнсе илме тата хăйсен вăйĕ çине шанса тăма вĕренекенсем, тĕрлĕ çăмăллăхсемпе условнăй япаласене хăнăхманнисем кăна вăрçă хирĕнче çапăçу задачисене татса пама пултараççĕ. Мирлĕ вăхăтра тăрăшнисем тата ĕçленисем вăрçăра пурте палăраççĕ, унта ученик мар, мастер кăна ăнăçлăн çапăçма пултарать.

Çар ĕçне вĕренсе алла илме тата унăн аталану законĕсене ăнланса илме вĕренме кăмăл пулни, çавăн пекех тата тăрăшни кăна çителĕксĕр: тимлĕн тата пĕрмаях ĕçлени, тĕплĕн вĕренни тата ĕçлени, боеца воспитани пани тата вăл хăйне хăй воспитани пани кирлĕ. «Пирĕн боецсемпе командирсем, — тесе калать Совет Союзĕн Геройĕ тата Маршалĕ С. К. Тимошенко юлташ, — паттăр та чаплă халăх. Вĕсен паттăрлăхĕ, тăван çĕршыва чĕререн парăнни—вĕçĕ-хĕррисĕр. Анчах кун çумне çине тăрса конкретлă вĕрентнине хушмалла, вĕсем кучуххехи вăрçăн кăткăс обстановкинче çапăçас искусствăна тĕплĕн вĕренсе алла илччĕр».

* * *

Хĕрлĕ Çарти воспитани боецпа командирăн класлă ăнланулăхĕ аталанса пырассипе уйăрăлми çыхăнса тăрать. Хĕрлĕ Çарăн вăй-хăвачĕ—вăл ăнланулă пулнинче, халăха, Ленин—Сталин партине, Совет правительствине вĕçĕ-хĕррисĕр парăннинче. Хĕрлĕ Çарăн вăй-хăвачĕ—кашни боец социализмлă тăван çĕршыва—Советлă Социализмлă Республикăсен Союзне — паттăррăн, пĕлсе, тивĕçлипе тата чыслăн сыхлама яланах хатĕр тăнинче.

Хĕрлĕ Çарти воспитани хăйĕн задачисемпе тата меточĕсемпе эксплоататорла государствăсенчи çарсенчи воспитанирен пачах уйрăм тăрать.

Буржуаллă çарсенче, класлă пусмăр никĕсĕ çинче, хăратса, вăйпа пусмăрласа, салтаксен шухăш-кăмăлне путарса, салтаксем офицерсене механически пăхăнакан тăваççĕ, салтаксем эксплоататорсен итлекен чурисем пулмалла тăваççĕ,—çавăн пек ĕнтĕ буржуаллă çарсенчи воспитани тĕллевĕсем тата меточĕсем.

Хĕрлĕ Çарта боецсемпе командирсен класлă интересĕсем пĕрлĕхлĕ,—çак никĕс çинче, патриотизм, большевикла идейлăх никĕсĕ çинче социализмлă государствăн воинĕсен духовнăй, культурăллă шайĕ ÿссе пынин никĕсĕ çинче кашни боецпа командирăн политикăллă ăнланулăхне ÿстерсе пымалла,—çакăн пек ĕнтĕ Хĕрлĕ Çарти воспитанин тĕллевĕсемпе характерĕ.

Марксизм-ленинизм — Хĕрлĕ Çар боецĕпе командирне воспитани памалли тата вĕсен боевой хатĕрлĕхне ÿстерсе пымалли питех те вăйлă средство. Советлă çирĕп дисциплина, начальниксемпе подчиненнăйсем хушшинчи тĕрĕс çыхăну çинче никĕсленсе тăракан дисциплина, Хĕрлĕ Çарти воспитанин хăватлă средстви пулса тăрать.

Советлă çар дисциплини—çарăн тĕп вăйĕ,—çапла вĕрентет Оборона Халăх Комиссарĕ С. К. Тимошенко юлташ.

* * *

Хĕрлĕ Çарăн вăрçă ĕçĕнчи пĕлÿсемпе тата вăрçă орудийĕсемпе рабочи класăн историллĕ задачисене пурнăçа кĕртме усă курмалла. Социализмлă тăван çĕршывăн тăшманĕсене хирĕç хаяррăн çапăçнă йывăр та чаплă çула Хĕрлĕ Çар чыслăн утса тухрĕ, халăхăн революциллĕ çĕнтерĕвĕсене сыхласа хăварчĕ. Хăйĕн чаплă та паттăрла кĕрешĕвĕнче пирĕн çара халăх пĕрмаях пулăшса тăнă. Çарпа халăх пĕтĕçÿллĕ, пĕрлĕхлĕ пулнинче Сталин юлташ Хĕрлĕ Çарăн пĕрремĕш уйрăмлăхне курать.

Пирĕн çар—ирĕке тухнă рабочисемпе хресченсен çарĕ, моральпе политика тĕлĕшĕнчен халăхпа пит çирĕп пĕрлĕхре тăракан çар. «Халăх çара пирĕн патăрта юратнă пек юратни, çаршăн тăрăшни тĕнчере урăх нисçта та çук. Пирĕн патăрта çара юратаççĕ, ăна кăмăллаççĕ, уншăн тăрăшаççĕ» (Сталин).

Хĕрлĕ Çар пирĕн çĕршыври ирĕке тухнă халăхсен тăванлăхĕн çарĕ, вĕсем никама пăхăнмасăр ирĕклĕ пурăннине сыхлакан çар пулса тăрать,—çакăнта унăн иккĕмĕш уйрăмлăхĕ.

Юлашкинчен, Хĕрлĕ Çарăн виççĕмĕш уйрăмлăхĕ çакăнта—социализмлă государствăн воинĕсем рабочи класăн интернационаллă задачисене тарăннăн ăнланаççĕ, пĕтĕм çĕршывсенчи халăхсене кăмăллаççĕ. Пĕтĕм тĕнчери ĕççыннисем хушшинче Хĕрлĕ Çарăн тусĕсемпе союзникĕсем пур.

Социализмлă государствăн природинчен тухса тăракан çак виçĕ уйрăмлăха Хĕрлĕ Çарăн пĕтĕм пурнăçĕ, унăн çапăçури ĕçĕсем тата структури палăртса тăраççĕ. Хĕрлĕ Çар боецĕсемпе командирĕсен мировоззренин никĕсĕ—коммунистла идеологи.

Социализм воинĕсен боевой ĕçĕсен йĕркине Совет правительствин законĕсем тата çар уставĕсем палăртса панă.

Хĕрлĕ Çарăн уставĕсем—çар ĕçĕ тĕлĕшпе малта пыракан шухăшăн тата çар культурин нумай çулсем хушшинчи опычĕн хăйми пулса тăраççĕ. Уставсем тĕнчери пĕрремĕш социализмлă государствăн хĕçпăшаллă вăйĕсем çирĕм çул ытла пурăнса, хамăрăн государствăн чиккисене никама та пăсма ирĕк парас мар тесе кĕрешнин паттăрла опытне пĕр çĕре пĕтĕçтереççĕ.

Хĕрлĕ Çарăн уставĕсем—кучуххехи çапăçăвăн шкулĕ тата воин-большевика воспитани памалли малта пыракан шкул пулса тăраççĕ. Вĕсем Хĕрлĕ Çара пĕрлĕхлĕ пысăк вăй-хăватлă организм туса çирĕплетеççĕ. Уставра мĕн каланисене пурне те боецпа командирăн тĕрĕс тата пĕр пăркаланса тăмасăр пурнăçа кĕртмелле. Çавăнтан килет задачăсене мирлĕ вăхăтра, уйрăмăнах çапăçура ăнăçлăн татса парасси.

Хĕрлĕ Çар уставĕсем—çара воспитани памалли вăйлă средство. Вĕсем социализм ĕçĕшĕн кĕрешнĕ çĕрте вăя, средствăсене, пурнăçа хĕрхенмесĕр тăшмана хирĕç çапăçма вĕрентеççĕ.

Уставсене тата начальниксем мĕн хушнисене пурне те пĕр пăркаланмасăр пурнăçлани Хĕрлĕ Çарăн боецĕпе командирне хăйсем тупа тунине—çар присягине—пурнăçлама пулăшать.

Революцире кĕрешсе илнисене сыхласси, тенĕ пехотăн боевой уставĕнче, командирпе боеца çапăçăва кĕме яланах хатĕр тăма, революциллĕ сисĕмлĕхе çÿлте тытма тата çар вăрттăнлăхне çирĕппĕн сыхлама хушать.

Уставсем боецсемпе командирсене тÿрĕ кăмăллă, паттăр, хăйсем çине хунă задачăсене пурнăçлассишĕн ответлă, çапăçура юлташа çăлма тата ăна пулăшма яланах хатĕр пулма вĕрентеççĕ.

Çар ĕçĕнчи пĕлĕве тата марксистла-ленинла пĕлĕве пĕрмаях ÿстерсе пымалла, подчиненнăйсене дисциплинăллă, сисĕмлĕ, çар ĕçне лайăх пĕлекен пулма воспитани памалла,—акă мĕн ыйтаççĕ уставсем командиртан. Подчиненнăйсене командир революциллĕ ăнланулăллă, дисциплинăллă, паттăр тата ĕçре пуçарулла пулма пример кăтартса памалла.

Командирсен çавăн пек пахалăхсене боецсене парса, вĕсене советлă çар дисциплинине пăхăнма вĕрентмелле. Çирĕп дисциплинăллă пулма хăнăхни фронтри обстановкăра çитĕнÿ тума май парать.

* * *

«Войскăсене вăрçăра мĕн кирлине кăна, тата вăрçăра мĕнле пулмалла, çавăн пек кăна вĕрентмелле»—çак принцип Хĕрлĕ Çарăн пĕтĕм вĕренĕвĕн тата воспитанийĕн характерне палăртса парать.

Çавăнпа ĕнтĕ, Хĕрлĕ Çар боецĕсемпе командирĕсене мораль тĕлĕшĕнчен çирĕп тата çирĕп дисциплинăллă, пуçарулла пулма, харпăрхăй пурнăçне парма та хатĕр пулма воспитани парассин задачи татах ÿсет. Вăрçăра çитĕнÿ тăвасси боецсене вĕрентнинчен тата вĕсен йышĕнчен, çар техники вăйлă тата нумай пулнинчен çеç мар, войскăсем мораль тĕлĕшĕнчен çирĕп пулнинчен те килет. Çухатусем нумай тÿснĕ çар мар, моралĕ вăйĕсем пĕтнĕ çар парăннă шутланать, тесе калать Тимошенко юлташ.

Хĕрлĕ Çар боеца паттăр, çаврăнăçуллă, çирĕп вăй-питтиллĕ, тÿсĕмлĕ пулма, начар çанталăка, сивĕне тата шăрăха хăнăхма воспитани парать. Боецсене воспитани парассин тата вĕрентессин, физически воспитани парассин тата физкультура тĕлĕшпе хатĕрлессин системи вĕсен ÿт-пĕвне, шухăш-кăмăлне çирĕплетет, вĕсен вăйне, боевой хатĕрлĕхне ÿстерет.

Парти тата Сталин юлташ пирĕн пĕтĕм халăха мобилизациллĕ хатĕр тăма воспитани параççĕ. Хĕрлĕ Çарăн командирĕпе боецĕшĕн боевой хатĕрлĕх пурнăç законĕ, воспитанин тата вĕренĕвĕн законĕ пулса тăчĕ.

Хăй 23 çул тултарнине Хĕрлĕ Çар тĕнчери империализмлă иккĕмĕш вăрçă обстановкинче кĕтсе илет. Пирĕн боецсемпе командирсем тата нумай нациллĕ пĕтĕм совет халăхĕ СССР капитализмлă йĕрлтавралăхра тăнине, мобилизациллĕ хатĕрлĕхе пур майпа та ÿстерсе пыма кирлине нихçанхинчен ытла асра тытаççĕ.

Оборона халăх комиссарĕ Совет Союзĕн Геройĕ тата Маршалĕ С. К. Тимошенко юлташ ертсе пынипе Хĕрлĕ Çар халăхсен юратнă çулпуçĕ Сталин юлташ мобилизациллĕ хатĕрлĕх çинчен кăтартса панине пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе ырми-канми ĕçлет. Рабочисемпе хресченсен правительстви приказĕ тăрăх социализм çĕршывĕн воинĕсем кирек мĕнле тăшмана та унăн территорийĕ çинчех çапса аркатма яланах хатĕр. Çакна пурнăçа кĕртме май параканни вăл—Хĕрлĕ Çара техника тĕлĕшĕнчен малалла хĕçпăшаллантарса, Хĕрлĕ Çар воинĕсен политикăллă ăнланулăхне ÿстерсе, советлă çар дисциплинине çирĕплетсе пыни, воин-большевика мораль тĕлĕшĕнчен çирĕп пулма, патриотизмпа героизма палăртма воспитани парса пыни пулса тăрать.

Бригаднăй комиссар
Н. ОСИПОВ.

Малта пыракан станцишĕн

Çутăлас умĕн, сасартăк, çанталăк аташса кайрĕ. Вăйлă çил-тăман куçа уçма та памасть, пĕрмаях пит-куçа кăпăшка юрпа витсе тăрать, çине-çинех юра шăлса пăрахма тивет. Эпир чугунçул линийĕ тăрăх Канашран кăнтăр еннелле пыратпăр. Час-часах юр куписем тĕл пулатпăр, хăшпĕр çĕрте рельсăсем те юрпа витĕннĕ. Анчах вăйлă çилтăман та, рельсăсене юр витсе лартни те чараймасть иккен вăйлă паровозсене çÿреме. Унта та кунта паровозсем хашлатса чупаççĕ. Татти-сыпписĕр буферсем хире-хирĕç пулса чанкăртатни, стрелочниксем, составительсем сигнал пани янраса тăрать.

Паровоз хулленĕн стрелка патне хашлатса пырать. Рельсăсем çинчи юр паровоз йывăрăшне парăнса икĕ еннелле сирĕлет. Будкăран стрелочник чупса тухрĕ. Вăл фонарьне хăйĕн кăкăрĕ çÿллĕшне çĕклесе машинистсене малалла кайма çул уçă пулни çинчен пĕлтерет. Паровоз стрелкăран иртсенех стрелочник васкаса стрелкăна куçарать те фонарьне сулласа ăна каялла таврăнма чĕнет. Паровоз темиçе вагона тĕксе черетпеле йĕркелесе ларнă вагонсем хушшине кĕрсе çухалать.

Унта, нумай вагонсем йĕркеленсе тăнă çĕрте, составительсем вагонсене хăйсем çитмелли вырăна кайма «путевкăсем» параççĕ. Канашра тăватă чугунçул пĕрлешет. Куллен темиçе çĕршер вагонсем килеççĕ кунта. Вĕсене хăвăрт составсене пĕрлештерсе, вырăнсене ямалла. Çакна Канаш станци коллективĕ, составительсемпе машинистсем тата стрелочниксем лайăх ăнланса илнĕ. Ăнланнă çеç мар, вĕсем çав хисеплĕ те ответлă ĕçе, кирек мĕнле условисенче те тивĕçлĕн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ.

Составительсем Ананьевпа Павлов юлташсем çил-тăман çанталăкра та хăйсен нормине ирттерсе тултарнă. Вĕсем пысăк тухăçлăхпа ĕçлени стрелочник Сергей Гусков тата ытти стрелочниксем, машинистсем хăйсен постĕнче тÿрĕ кăмăлпа, пысăк хастарлăхпа ĕçленине пĕлтерет.

Çутăлса çитрĕ. Станцăна пĕр вăхăтрах икĕ поезд çитрĕç. Поездсем çитиччен чылай малтан лини çине çынсем тухса тăчĕç. Вĕсен аллисенче молотоксем, винтăсем пăрмалли çăраççисем. Вĕсем осмотрщиксем-автоматчиксем, слесарьсем, поездсене кĕтсе илсе тĕрĕслеме тухнă. Составсем çитсенех кашни хăйĕн ĕçне тума тытăнчĕ. Пĕрисем тормозсене тĕрĕслеççĕ, теприсем рессорсене, стакансене... Хальхине нимĕнле юсав мар детальсем те тупăймарĕç вĕсем. Çапах та халь юсав мар детальсем тупман тесе ытти составсене çиелтен кăна пăхмалла мар. Тепĕр чухне çавăн пек пулать: пĕр рессор хуçăлнипе пĕтĕм состав арканма пултарать. Çакна осмотрщиксемпе автоматчиксем кирек хăçан та асра тытаççĕ. Çавăнпа ĕнтĕ вĕсен ĕçĕнче брак тата простойсем питех те сахал пулаççĕ. Куприянов юлташ осмотрщик пулса улттăмĕш çул ĕçлет. Çав çулсенче унăн айăпĕпе пĕр авари те пулман. Осмотрщик-автоматчик Макаров юлташ лайăх ĕçленĕшĕн пĕр хутчен кăна мар премисем илнĕ. Çавăн пекех Павлов, Петров, Семенов, Александров тата ытти нумай юлташсем куллен çине тăрса ĕçлеççĕ, паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Вĕсем смена хушшинче яланах темиçе вуншар составсене тĕрĕслеççĕ.

Поездсене ăсатса янă хыççăнах чылай вăхăт хушши поездсем килмерĕç. Анчах вагоннăй цехри работниксем алла усса лармаççĕ. Алла кĕреçе илсе лини çинчен юр тасатма пуçларĕç. Юр тасатакансене пулăшма часах килхуçи хĕрарăмĕсем персе çитрĕç

Чугунçул çывăхĕнчех, пĕр пысăк шурă çурт патĕнче, паровозсем хашлатса тăраççĕ. Кунта депо. Унта та, яланхи пекех, хĕрÿллĕ ĕç пырать. Машинистсем, кочегарсем вăрăм çула каяс умĕн хăйсен паровозĕсене тĕрĕслеççĕ. Машинистсем Назаров, Смыслов юлташсем йывăр составлă поездсем илсе кайма хатĕрленеççĕ. Назаров юлташ эрнемкун çеç 2000 тонна туртакан состава Çĕмĕрлерен илсе килнĕ. Паян унтан та йывăртарах состав илсе кайма ыйтнă. Цехсенче рабочисем паровозсене юсаççĕ. Тимĕрçсем Моклаков, Игнатьев, молотобоецсем Феклиппа Григорьев тăватă сехет хушшинчех нормăна ирттерсе тултарнă, смена пĕтиччен вĕсем икшер норма ытла тума шутлаççĕ.

Депоран аякра мар грузчиксем вагонсем çинчен таварсем пушатаççĕ.

Кунĕн-çĕрĕн хĕрÿллĕ ĕç пырать Канаш станцинче. Машинистсем, кочегарсем, стрелочниксем, грузчиксем, обходчиксем, осмотрщиксем, килхуçи хĕрарăмĕсем тата ытти нумай профессипе ĕçлекенсем кашни хăйĕн постĕнче çĕршывшăн пархатарлă ĕç туса пыраççĕ. «Транспорт,—тенĕ К. Е. Ворошилов юлташ,—вăл Хĕрлĕ Çарăн тăван шăллĕ. Вĕсем çавăн пек уйрăмлăх кăна пур: пирĕн çар вăхăт çитсен чикĕсене сыхлама хатĕрленет, транспорт вара халех ĕнтĕ боевой позицисенче тăрать, вăл халех ĕнтĕ ĕçлет тата татти-сыпписĕр кашни кунах, сехетрех, кашни минутăрах ĕçлет».

Хĕрлĕ Çар кунне уявланă май, Канаш станцин коллективĕ çирĕппĕнех çапла калать: эпир Хĕрлĕ Çарпа пĕр тăван пулнине ялан асра тытатпăр. Сыхлăр хамăрăн телейлĕ пурнăça, эпир хамăр позицисенче стахановла ĕçлетпĕр.

Ку сăмахсем илемлĕхшĕн каланă сăмахсем мар. Станци коллективĕ вăл сăмахсене ĕçпе çирĕплетсе пырать. Иртнĕ çулта Канаш станци Хусан чугунçулĕ çинче пĕрремĕш вырăна тухнă. Кăçал та хăвăртлăхсене чакармасть. Иртнĕ уйăх çурă хушшинчи ĕç итогĕсем вăл халĕ те пĕрремĕш вырăнта пулни çинчен калаççĕ.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă историллĕ решенисемпе хавхаланнă коллектив, Канаш станцине Совет Союзĕнче чи малта пыракан станци тăвассишĕн большевикла кĕрешет.

М. ТИТОВ.
Канаш. (Хамăр корр.).

ВӖРЕНӲРЕ

Ирхи апат иртрӗ. Н-ски чаҫӗн подразделенийӗсем тактикӑллӑ занятине уя тухаҫҫӗ. Красноармеецсем ҫул тӑршшӗпех юрӑ шӑрантараҫҫӗ. Заняти иртермелли вырӑна ҫитрӗмӗр.

— Кӗҫӗн командирсем, ман пата! — чӗнчӗ пире взвод командирӗ кӗҫӗн лейтенант Корнев юлташ. Эпир ун патне пухӑнтӑмӑр. Вӑл пире оборонӑра тӑракан «тӑшман» ҫине наступлени тума тата атакӑлама приказ пачӗ.

— Задачӑна ӑнлантӑр-и?

— Ӑнлантӑмӑр!

Эпир хамӑрӑн отделенисене таврӑнтӑмӑр. Приказ паратпӑр. Пирӗн отделенин тата взводӑн мӗн тумаллине кашни боец пӗлсе тӑрать.

— Юлташ кӗҫӗн сержант, ҫак ҫырмапа шуса пырса, тӑшман ҫине сисиччен тапӑнасчӗ!—тет красноармеец Бахтеев юлташ.

... Наступлени пуҫланчӗ. «Тӑшман» окопӗ патне ҫитесси мӗнпурӗ те 300 метр кӑна юлнӑ. Анчах малалла ҫырмаран улӑхса, уҫӑ вырӑнпа каймалла. Малта снарядсем ҫурӑлни, ручной тата станковӑй пулеметсем шатӑртатни илтӗнет.

Ҫырмаран улӑхса 50 метр хушши малалла кайрӑмӑр. «Тӑшман» наблюдателӗ пире курчӗ пулас, пирӗн ҫине пеме пуҫларӗҫ. Красноармеец Покосьян юлташа ручной пулеметран персе тӑшман вутне пусарма хушрӑм.

Хырӑмпа шуса тата 35 метр малалла кайрӑмӑр. «Тӑшманӑн» станковӑй пулемечӗ пеме пуҫларӗ, пуҫа ҫӗклеме те памасть. Гранатометчик Кагаров юлташ гранатӑпа персе «тӑшман» вутне пусарчӗ.

«Ҫапӑҫу» хӗрсе пырать. Тата тепӗр [illegible]0 метр хушши малалла хырӑмпа шурӑмӑр. Окопсем патне ҫитме 130—150 метр юлчӗ.

— Юлташ кӗҫӗн сержант! Юр чавса пырса, «тӑшман» окопне граната ывӑтма ирӗк парӑр? — ыйтать красноармеец Аскаров.

— Пӑрахӑр окопа граната! Малалла!.

Вӑл ҫемҫе юра чавса малалла шӑвӑнма пуҫларӗ. Ку вӑхӑтра стрелоксем, ручной пулемет тата гранатометчиксем «тӑшман» ҫине вӗҫӗмсӗр персе тӑраҫҫӗ. Отделенине атакӑна хатӗрленме команда патӑм. Унччен те пулмарӗ, красноармеец Аскаров «тӑшман» окопне граната ҫыххи пӑрахнӑ та, шӑн кӑпра ҫӳлелле сирпӗнсе кайрӗ.

— Отделение, встать! За мной в атаку!

Хӑватлӑн «урра» кӑшкӑрса атака турӑмӑр.

Взвод командирӗ лартнӑ задачӑна пирӗн отделени чаплӑн пурнӑҫа кӗртрӗ.

Кӗҫӗн сержант
М. АЛЕКСАНДРОВ.

Смоленск.

Халь те, малашне те...

1

Кӑнтӑртан та, ҫурҫӗртен те,
Анӑҫран та, тухӑҫран, —
Пӗрре мар килсе хурпулнӑ
Пирӗн патӑрта. тӑшман.
Ҫав-ҫке пирӗн халӑх:
Ыррӑн асӑнмалӑх
Тӑшмана сӗнмен
ни ҫӑкӑр, ни тӑвар.
Халь те, малашне те
Пирӗн пулӗ хатӗр
Ун валли вут-ҫиҫӗм,
шӗл-кӑвар.

2

Перекоп, е Волочаевск,
Халхин-Гол-и, е Хасан,
Аса килӗҫ кӳренмелӗх
Тӑшмансен ӑсне ялан.
Ҫав-ҫке пирӗн халӑх·
Ыррӑн асӑнмалӑх
Тӑшмана сӗнмен
ни ҫӑкӑр, ни тӑвар.
Халь те, малашне те
Пирӗн пулӗ хатӗр
Ун валли вут-ҫиҫӗм,
шӗл-кӑвар.

3

Мӑкӑрланчӗ, астӑватпӑр,
Шурӑ-финла ҫил-тӑман.
Лӑплантартӑмӑр ӑна та
Ҫӗкленейми нихӑҫан.
Ҫав-ҫке пирӗн халӑх:
Ыррӑн асӑнмалӑх
Тӑшмана сӗнмен
ни ҫӑкӑр, ни тӑвар.
Халь те, малашне те
Пирӗн пулӗ хатӗр
Ун валли вут-ҫиҫӗм,
шӗл-кӑвар.

4

Е татах ҫитмест пулсассӑн
Кӗҫӗтет пулсан суран,
Хыҫҫа ярӑпӑр яланлӑх,
Эпӗр хӑнӑхнӑ аван.
Ҫав-ҫке пирӗн халӑх:
Ыррӑн асӑнмалӑх
Тӑшмана сӗнмест
ни ҫӑкӑр, ни тӑвар
Халь те, малашне те
Пирӗн пулӗ хатӗр
Ун валли вут-ҫиҫӗм,
шӗл-кӑвар.

ИВАН ИВНИК.

ПВХО инструкторӗ

Иван Дмитриевич Ҫӗмӗрле комбинатӗнче цехран ӗҫлесе тухнӑ та ҫула май завкома кӗнӗ.

— Акӑ, сӑмах ҫинех ҫитрӗ, — тенӗ завкомра ӗҫлекенсем. — Сана эпир ПВХО инструкторӗ пулма вӗренме ярасшӑн. Мӗнле шухӑшлатӑн? — ыйтнӑ унран.

Иван Дмитриевич нумаях шухӑшласа тӑман, яланхи пекех хавассӑн ответ панӑ:

— Каятӑп, савӑнсах вӗренетӗп, — тенӗ вӑл.

* * *

Дмитриев юлташ курсра илнӗ пӗлӗве масса хушшине сарма тытӑннӑ. Вӑл кружоксем организациленӗ, вӗренме вуншар ҫын ҫӳренӗ. Малтанхи ҫул вӑл 156 ҫынна ПВХО значок нормисене партарнӑ. Кунпа пӗрлех тата Ворошиловла тӗл перекенсем 56 ҫын хатӗрленӗ.

Иртнӗ ҫулта Дмитриев юлташ тата пахарах ӗҫсем турӗ. Ҫулталӑк хушшинче пиллӗк кружок организацилесе 168 ҫын вӗрентсе кӑларчӗ. Тата 20 ҫынна ПВХО инструкторӗ пулма вӗрентсе хатӗрлерӗ.

Хальхи вӑхӑтра комбинатра ПВХО инструкторӗсен курсне организациленӗ. Курсра 100 сехет хушши вӗренмелле. Паянхи куна 8 заняти ирттернӗ ӗнтӗ. Занятисене пӗтӗмпе 11 ҫын, пурте йӗркеллӗ ҫӳреҫҫӗ.

Иван Дмитриевич пушӑ вӑхӑтра цехри рабочисене, килхуҫи хӗрарӑмӗсене тӗрлӗ ыйтусене ӑнлантарса парать.

Иван Дмитриевич Дмитриев юлташӑн икӗ ҫул хушшинчи ӗҫне хакласа, ӑна «Активист Осоавиахима СССР» значокпа наградӑланӑ.

Хар. Лисин.

Пирӗн парне

№-лӗ чаҫри красноармеецсем Хӗрлӗ Ҫар кунне хӑйсен ҫарти специальноҫӗсене тата политикӑна вӗренес ӗҫре ҫитӗнӳсем тунипе кӗтсе илме пулнӑ. Ҫак обязательствӑсене эпир ӑнӑҫлӑн пурнӑҫларӑмӑр.

Нумаях пулмасть, комсомолецсен йӗлтӗрлӗ кросӗ пулса иртрӗ. Кроса хутшӑнса эпир пурте ГТО значокӗн нормисене патӑмӑр. Красноармеецсем кросра йӗлтӗрпе лайӑх ҫӳреме пултарнине тата тӑван ҫӗршыва сыхлама яланах хатӗр тӑнине кӑтартрӗҫ.

Ҫар ӗҫне отлично тата лайӑх паллӑсемпе вӗренсе пыни пирӗн Хӗрлӗ Ҫар кунӗ умӗнхи парне пулать.

Красноармеец **Дерягин.**
Атӑл тӑрӑхӗнчи ҫар округӗ.

Ӗҫ дисциплини ҫирӗпленет

СЕНТЕР. Ҫак кунсенче Мӑн-Сӗнтӗрти Фрунзе ячӗпе тӑракан ялхуҫалӑх артелӗн членӗсен пухӑвӗ пулса иртрӗ. Пуху колхозсен обществӑллӑ ҫӗрне салатса пӗтересрен сыхламалли мерӑсем ҫинчен СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ йышӑннӑ постановленине мӗнле пурнӑҫа кӗртсе пыни ҫинчен сӳтсе-яврӗ.

Ку постановлени колхозри ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетме нумай пулӑшрӗ. 1939 ҫулта колхозӑн кулленхи ӗҫпе 122 колхозникран пӗтӗмпе те 68 ҫын ҫеҫ хутшӑннӑ пулнӑ. 54 колхозник ҫулталӑк хушшинче 80 ӗҫкунӗ те тӑвайман Ҫавӑнпа та колхоз ҫулсеренех кая юлса пынӑ.

Иртнӗ ҫулта халиччен колхоз производствинче ӗҫлемен чылай колхозниксем хӑйсен йӑнӑшӗсене юсарӗҫ. Сӑмахран, Мария Ягиткина колхозра ӗҫлеместчӗ; 1940 ҫулта вӑл 100 ӗҫкунӗ турӗ. Ҫавӑн пекех, 1939 ҫулта 64 ӗҫкунӗ кӑна тунӑ Анна Касьянова иртнӗ ҫулта 156 ӗҫкунӗ турӗ.

Ӗҫ дисциплини ҫирӗпленнӗ май, колхоз хуҫалӑхӗ тӗрекленсе тата ҫирӗпленсе пырать. Колхоз иртнӗ ҫулти ялхуҫалӑх ҫулне вӑхӑтра вӗҫлерӗ. Агротехникӑллӑ мероприятисене пурнӑҫа кӗртсе пырасси чылаях лайӑхланчӗ. Тырпул тухӑҫӗ хӑпарнӑ. Колхозниксем мунча тата столовӑй туса лартма тытӑнчӗҫ. Арман хуҫалӑхне йӗркеленӗ, арманран 10.400 тенкӗ тупӑш илнӗ.

Колхоз производствинче ӗҫлесе 80 ӗҫкунӗ тӑвайман колхозниксем 15. Вӗсенчен чылайӗшӗ колхоз ӗнси ҫинче пурӑнаҫҫӗ. Сӑмахран, Л. Морозина 1939 ҫулта 4 ӗҫкунӗ, 1940 ҫулта — 22 ӗҫкунӗ тунӑ. Унӑн патӗнче 5 ҫын хваттерте пурӑнаҫҫӗ, кашниех ҫирӗмшер тенкӗ тӳлеҫҫӗ. А. Суворов хваттере ярса тата ҫуллахи вӑхӑтра квас сутса илекен тупӑшпа пурӑнать. Николай Суворов икӗ ҫул хушши ӗнтӗ колхозра пачах ӗҫлемест. Вӑл столяр, тӗрлӗ япаласем туса базарта сутать.

Колхозниксен пухӑвӗ ҫак суя колхозниксем ҫинчен те сӳтсе-яврӗ. Н. Суворовпа М. Маринкинӑна колхозран кӑлармалла турӗҫ, ыттисене асӑрхаттарса хӑварчӗҫ.

С. ОРЕХОВ.

Колхозсен ӑратлӑ лашасем пулмалла

Колхозсен хирӗсенче тракторсем. комбайнсем нумай ӗҫлеҫҫӗ. Пур тӗрлӗ машинӑсем те ҫителӗклӗ пирӗн. Анчах та ҫаксем лаша вылльӑх кайра тӑнине пӗлтермеҫҫӗ. Пачах урӑхла. Лаша вӑл хуҫалӑх ӗҫӗнче те, ҫӗршыв оборонинче те паллӑ вырӑнта тӑрать. Ҫакна шута илсе пирӗн пур майсемпе те лаша ӑратне лайӑхлатса пымалла. Пирӗн колхозри лаша фермине малтанхи вӑхӑтра ӑратлӑ кӗсресем сахалччӗ. 1937 ҫултанпа ӗҫ лайӑхланса пыма тытӑнчӗ. Ферма организациленӗренпе пурӗ 184 тиха пӑхса ӳстертӗмӗр.

Хамӑр фермӑра пӑхса ӳстернӗ ӑратлӑ ӑйӑрсемпе кӗсресене сахал мар колхозсене туянтартӑмӑр. Хӗрлӗ Ҫар валли паха лашасем ӳстерсе патӑмӑр Калас пулать, Хӗрлӗ Ҫар валли халӗ те сахал мар лашасем ӳсеҫҫӗ пирӗн. Паянхи куна илсен, фермӑра 50 пуҫ ытла усратпӑр. 14 пуҫ таса йӑхлӑ ырысаксем пур.

Малтанхи ҫулсенче кӗсресем хӑм пӑрахнипе аптраттӑмӑр. Пӑхма пӗлменрен килнӗ вӑл. Халӗ ҫак ҫитменлӗхе пӗтертӗмӗр. Пӗтӗ кӗсресене кӗркуннех вӑйлӑ апат ҫине тӑрататпӑр. Ҫакна пула вӗсем вӑйлӑ тихасем туса параҫҫӗ.

Юлашкинчен ҫакна калас килет. Пур колхозсен те лаша ӗрчетес тӗлӗшпе тимлӗн ӗҫлемелле. Пур колхозсенче те лайӑх ӑратлӑ лашасем пулччӑр.

КАРЫШЕВ.
«Новая жизнь» колхозри лаша фермин заведующийӗ
Ҫӗрпӳ р.

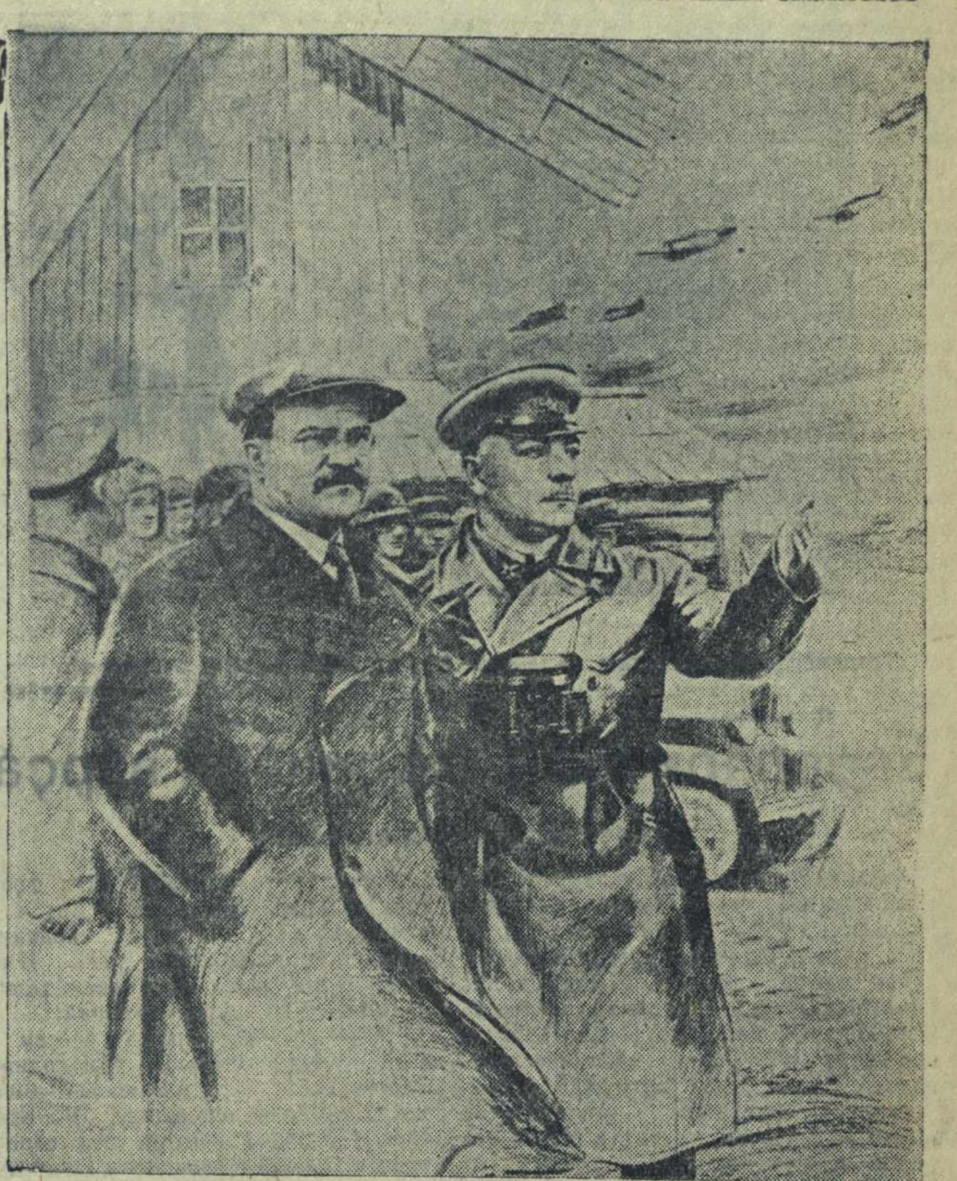

Художник А. И. Лавров тунӑ плакат: «В. М. Молотовпа К. Е. Ворошилов юлташсем Мускав Ҫар Округӗн тактикӑллӑ вӗренӗвӗсенче (1936 ҫ.)».
Г. Широков репродукцийӗ (ТАСС).

Пӗчӗк тупӑ

Атака пуҫланать. Анчах малта дот*) ҫаплах перет-ха. Артиллери дот-а аркатма ӗлкӗреймен. Унӑн аяккипе иртсе кайма ҫук. Пехотӑн вӑл персе тӑракан вырӑнпа иртмелле.

Атакӑна кайма ҫӗкленекен боецсен куҫӗ умӗнчех дот стенине икӗ снаряд пырса тиврӗҫ. Кусем, атакӑна хатӗрленсе, 152 миллиметрлӑ тупӑсенчен пенӗ юлашки снарядсем пулчӗҫ. Снарядсенчен пӗри—пырса ҫапӑнчӗ те ывтӑнса кайрӗ, айӑкра ҫурӑлчӗ, тепри—тимӗр тыткӑчсенчен пӗрине лапчӑтрӗ, анчах ҫиелти хурҫӑ листине шӑйӑрса кӑна хӑварчӗ.

Пирӗн пехота дот патне ҫитесси 250—300 метр юлчӗ, — дот пеме пуҫларӗ. Батальонри боецсемпе командирсем тата темиҫе минута хушши тарӑн юр ҫинче хырӑмпа шуса пычӗҫ. Анчах атака йӑвашланчӗ. Пулеметсенчен перекен пулясем ҫӑмӑр пекех ҫуса тӑракан тӗлтен иртме этем вӑйӗ ҫитес ҫук. Батальон выртрӗ. Вара пурте танка хирӗҫ пемелли пӗчӗк тупӑ, юра сирсе, малалла кайнине курчӗҫ. Тупӑран перекенсем, кӗҫӗн командир Егоровпа пӗрле, кӑкӑр таран юр ӑшӗнче, пулясем лекесрен тупӑ щитипе витӗнсе, тупӑна малалла туртса пыраҫҫӗ.

— Ухмаха ертӗр-им, ӑҫта каятӑр? Таврӑнӑр! — кӑшкӑрчӗ артиллеристсене батальоннӑй комиссар.

Анчах вӗсем илтмеҫҫӗ пулас. Юр ӑшӗнчен щит кӗтесси кӑна курӑнакан тупӑ малаллах куҫса пырать.

— Вилеҫҫӗ ахалех, — тесе калаҫаҫҫӗ боецсем. — Пысӑк снарядсем те нимӗн те тӑвайман ҫӗрех пырса тӑрӑнаҫҫӗ.

Танка хирӗҫ пемелли тупӑ командирӑн, Иван Егорович Егоров юлташӑн, батальонра тусӗсем нумай.

— Ваня! Ванька, каялла таврӑн! — кӑшкӑраҫҫӗ вӗсем.

Анчах вӗсен сассисене пӑшал сасси тата минӑсем час-часах ҫурӑлни хупласа илет. Тупӑ малаллах шӑвать. Дот патне ҫитесси 150 метр юлсан тупӑ чарӑнчӗ те кӑштах ҫӗкленчӗ. Командирсем бинокольпе сӑнаса пӑхаҫҫӗ. Курӑнать: Егоров тӗллет, унтан тупӑ персе ячӗ те чӗтресе илчӗ. Дот стени ҫинче снаряд ҫурӑлсан тухнӑ тӗтӗм курӑнчӗ. Тепӗр минутӑран пӗрремӗш рота командирӗ дот стенине 18 снаряд пырса тивнине шутласа кӑларчӗ. Анчах мӗн тулли пултӑр-ха? Дот малтанахи пекех вӑйлӑн персе тӑрать. Пӗчик (45 миллиметрлӑ) снарядсем дот бронине кӑшт ҫеҫ шӑйӑрнӑ пек тӑваҫҫӗ.

— Дот танк мар, ӑнланас пулать,— терӗ пӑшӑрханса батальон командирӗ; Егоров унпа юнашар выртнӑ пек, вӑл унӑн кашни сӑмахне илтес пек батальон командирӗ хӑйӗн сӑмаххисене хулллен калать.

Ҫав вӑхӑтра дот амбразурӗсенчен (пӑшал пеме хӑварнӑ шӑтӑксенчен) пӗринче ҫулӑм ялкӑшни курӑнчӗ, снаряд сасси ҫӗр айӗпелле кайнӑ пек илтӗнчӗ. Батальонӑн сылтӑм флангӗ тӗлне пулясем тӑкӑнма чарӑнчӗҫ.

— Комбат юлташ, — кӑшкӑрчӗ комиссар. — Ӑнлантӑр-и эсир... Егоров амбразурсене тӗллесе перет.

Пӗчӗк тупӑ каллех малалла кайма пуҫларӗ. Вӑл ӗнтӗ тата вӑраххӑнрах шуса пырать, ун хыҫҫӑн юр ҫинче юн тумламӗсем юлаҫҫӗ. Тупӑран перекенсенчен тахӑшне амантнӑ. Тупӑна иккӗн сӗтӗрсе пыраҫҫӗ. Вӑл дот патне ҫывхарсах пырать. Чарӑнчӗ...

— Миҫе метр юлчӗ вӗсем дот патне ҫитесси? — ыйтрӗ тахӑшӗ батальон командирӗнчен. — Вӗсем юнашарахҫке. Сакӑрвун метра яхӑн юлнӑ.

Малтан финсем пӗчӗк тупӑ ҫине ҫаврӑнса та пӑхмасчӗҫ пулсан, халӗ ӗнтӗ пурте ун ҫине пеме пуҫларӗҫ. Финсен минометчикӗсем те кунта тӗллесе пеме тытӑнчӗҫ. Минӑсем ҫывӑхрах ҫурӑлаҫҫӗ, тупӑ тавра ҫӗр сирпӗнет. Пӗчӗк тупӑ ҫаплах перет. Ку вӑл — пит пысӑк чӑрсӑрлӑх. Егоров хӑйӗн пӗчӗк туппине илсе, вут-хӗмпе вилӗм витӗр тухса, дот патнех пынӑ та хурҫӑпа бетонран тунӑскерне хирӗҫ ҫапӑҫать.

Ку вӑл чӑрсӑрлӑх пулнӑ, анчах ӑссӑрлӑх мар. Егоров хӑйӗн туппине лайӑх пӗлет. Ҫак тупӑран хӑвӑрт, пит тӗл, ҫывӑха пенӗ чухне винтовкӑран пенинчен те тӗлрех пеме пулать. Пӗчӗк тупӑран персе дотпа кӗрешме пулассине ҫинчен Егорова никам та каламан, вӑл хӑех унпала кӗрешсе пӑхма шут тытнӑ. Дот-ӑн хурҫӑ плитисенче хушӑксем хӑварнӑ, ҫавӑнтан тӗллесе персен амантма пулать.

Минӑн пысӑк татӑкӗ пырса тивнипе Егоров туппин щитти ывтӑнса кайрӗ, аманнӑ юлташ ӳкрӗ. Тупӑ ҫаплах перет, дот пулемечӗсем пӗрин хыҫҫӑн тепри пеме чарӑнчӗҫ. Хӗрлӗ Ҫарӑн пехоти ура ҫине тӑнӑ, вӑл атака тӑвать.

Юнашарах мина ҫурӑлчӗ. Тупӑ ҫӳлелле сиксе ӳкрӗ, лафет трубисем лапчӑнчӗҫ. Егоров аякалла ывтӑнчӗ. Анчах халӗ ӗнтӗ батальон дот-ран иртсе пырать. Дот тӳпи ҫине хӗрлӗ флаг ҫакнӑ, унӑн хурҫӑ стенисем, амбразурӗсене питӗрнӗ хыҫҫӑн, пӗрттӗ хӑрушӑ мар, стенасем патӗнче сапер-подрывниксем ӗҫлеҫҫӗ.

... Ванса пӗтнӗ тупӑна тыла илсе пынӑ. Командующий нумайччен пӑхса тӑнӑ ун ҫине.

— Пӗчӗк, анчах хӑватлӑ, — тенӗ вӑл тата тепӗр нормӑна ӳпӗнтерсе янӑ, тупӑн пӗчӗк патронне алла илсе.—Акӑ, командир юлташсем, тата тепӗр шаблона пӗтерсе хунӑ.

— Кам та кам ӗҫе ӑста пӗлет, вӑл нимӗнрен те хӑрамасть, — тесе каланӑ Суворов. Егоров юлташ ҫак сӑмахсем тӗрӗссине ӗҫре кӑтартса пачӗ.

... Совет Союзӗн Геройӗ Иван Егорович Егоров хальхи вӑхӑтра пӗр текстиль фабрикинче мастер пулса ӗҫлет.

Майор С. НИЛОВСКИЙ
Совет Союзӗн Геройӗ.

х) Дот — долговременная огневая точка.

Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн чаҫӗсем 1040 ҫулти майӑн 1-мӗшӗнче Мускаври Хӗрлӗ площадьри парадра.
ӲКЕРЧӖК ҪИНЧЕ: Мускав Ҫар Округӗн артиллери чаҫӗсем Хӗрлӗ площадь урлӑ иртсе пыраҫҫӗ.
Л. Великжанин фото-ӳкерчӗкӗ. (ТАСС).

Совет халӑхӗн мобилизациллӗ хатӗрлӗхӗ

Тӗнчери империализмлӑ иккӗмӗш вӑрҫӑ, Европӑри, Азири, Африкӑри ҫӗршывсене ҫавӑрса илсе, малаллах сарӑлсах пырать. Вӑрҫа хутшӑннӑ ҫӗршывсенчи ӗҫҫыннисем калама ҫук пысӑк инкексем тӳсеҫҫӗ, вӑрҫӑ вӗсем валли ҫуклӑх, выҫлӑх, этем тӳсейми асапсем кӳрет. Бомбӑсем пӑрахнине пула ача-пӑчасем, хӗрарӑмсем, старiксем пиншерӗн вилеҫҫӗ. Вӑрҫӑ ҫавтери нумай пуянлӑха тӗп тӑвать.

Сталинла ӑслӑ тулашри политика 193 миллионлӑ совет халӑхне коммунизм строительствинчи мирлӗ, творчествӑллӑ ӗҫе лӑпкӑн туса пыма май пачӗ. Хӑйӗн хӑватлӑ хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсем тата совет халӑхӗн морӑллӗ-политикӑллӑ пӗрлӗхӗ хӳтлесе тӑракан Совет Союзӗ пӗтӗм тӗнче умӗнче никам ҫӗнтерейми крепость пек ҫӗкленсе тӑрать.

Анчах пирӗн ҫӗршыв капитализмлӑ йӗритавралӑхра пурӑннине, пирӗн тӑшмансем Совет Союзне вӑрҫа хутшӑнтарма хӑтланнине тата малалла та хӑтланассине пӗр минутлӑха та манмалла мар. Сталин юлташ «...нимӗнле «ӑнсӑртлӑх» та тата пирӗн тулашри тӑшмансен нимӗнле фокусӗсем те пире кӗтмен ҫӗртен килсе ан тивччӗр тесе, вӑрҫӑпа килсе тапӑнас хӑрушлӑх умӗнче хамӑрӑн пӗтӗм халӑха мобилизациллӗ хатӗрлӗхре тытса тӑмалла», тесе каланине пирӗн яланах асра тытас пулать.

Совет правительстви, парти, Сталин юлташ хӑй пӗрмаях тӑрӑшнипе пула Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗ социализмлӑ государствӑн хӑватлӑ терекӗ пул[illegible]. Социализм ҫӗршывӗн хӗ[illegible] вӑйӗсем кирек мӗнле противника ҫапса салатма пултаракан питех те хӑватлӑ, никам ҫӗнтерейми вӑй пулса тӑраҫҫӗ.

Анчах ҫар ӗҫӗн искусстви пӗрмаях малалла кайса пырать. Ҫакна тӗнчери империализмлӑ иккӗмӗш вӑрҫӑ та уҫҫӑн кӑтартса тӑрать. Хӗҫпӑшаллӑ ҫапӑҫӑвӑн средствисемпе майӗсем улшӑнаҫҫӗ, вӑрҫӑ операцийӗсен характерӗ улшӑнать.

Сталин юлташ хӑй кӑтартса панипе, СССР Оборона Халӑх Комиссарӗ Совет Союзӗн Геройӗ тата Маршалӗ Тимошенко юлташ ертсе пынипе халӗ Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсенче ҫар ӗҫне вӗренессине татӑклӑнах урӑхлатса ҫӗнетес ӗҫ пулса пырать. Пирӗн ҫар чаҫӗсенче вӗренӗве ҫапӑҫун чӑн-чӑн обстановкипе ҫывӑх условисенче ирттереҫҫӗ. Боецсем, командирсем тата политработниксем хальхи вӑрҫӑсен опычӗпе требованийӗсене шута илсе, хӑйсен мастерлӑхне ӳстерес тӗлӗшпе ырми-канми ӗҫлеҫҫӗ.

Сталин юлташ совет халӑхне мобилизациллӗ хатӗрлӗхре тытса тӑрасси ҫинчен кӑтартса панине Хӗрлӗ Ҫар пурнӑҫа кӗртсе пырать.

СССР Союзӗн граждӑнӗсен пурин те, вӗсем хуҫалӑхӑн кирек мӗнле участокӗнче ӗҫлесен те, ҫавӑн пекех хатӗр тӑрас пулать. Совет ҫӗршывӗ хӑйӗн патриочӗсемпе, тӑван ҫӗршыва чӗререн парӑннине фронтра кӑна мар, ҫавӑн пекех тата тылра, кулленхи пархатарлӑ ӗҫпе кӑтартса панӑ патриочӗсемпе мухтанма пултарать. Патриотизм уйрӑмӑнах белофинсемпе ҫапӑҫнӑ кунсенче вӑйлӑн палӑрчӗ, ун чухне пирӗн совет рабочийӗсем, фронт валли япаласене кирлӗ чухлӗ тата кӗске вӑхӑтра туса кӑларса, фабрикӗсемпе заводсенче ырми-канми, хавхаланса ӗҫлерӗҫ.

Белофинсене хирӗҫ вӑрҫнӑ вӑхӑтра эпир, ҫапӑҫу участникӗсем, пӗтӗм ҫӗршыв, уйрӑмӑнах Ленинградри рабочисемпе работницӑсем пирӗншӗн тӑрӑшнине кашни утӑмрах туйса тӑнӑ. Пирӗншӗн тӑрӑшни ҫакӑнта палӑрнӑ: ҫар чаҫӗсене мӗн кирлине пурне те, ҫие тӑхӑнмалли ӑшӑ япаласенчен пуҫласа вооруженин вӑйлӑ средствисем таранах, парса тӑнӑ. Совет Союзӗн пур кӗтессисенчен те фронта парнесем, ҫырусем пырса тӑнӑ, ӗҫҫыннисен депутацийӗсем пынӑ, вӗсен ӑшӑ сӑмахӗсем боецсемпе командирсене чаплӑ ҫӗнтерӳсем тума хавхалантарнӑ. Совет ҫыннисен тимлӗхӗпе хавхаланнӑ боецсемпе командирсем ҫапӑҫува татах пысӑк паттӑрлӑхпа, нимӗн хӑрамасӑр кайнине пӗр хут кӑна мар курма тӳр килчӗ,—вӗсем хӑйсен хыҫӗнче фронтпа лайӑх ҫыхӑнса тӑракан ҫирӗп тыл пуррине курса тӑнӑ.

Совет Союзӗнчи предприятисенче тата колхозсенче пуринче те производствӑри ҫӗкленӳ, ӗҫри хастарлӑх яланах пысӑк пулни кирлӗ.

Хамӑр ҫӗршывӑн экономикӑллӑ тата оборонӑллӑ вӑй-хӑватне ӳстерме рабочи класӑн ҫӗркӑмрӑкӗ, нефть ытларах кӑлармалла, металл, машинӑсем, станоксем, орудисем, танксем, самолетсем, карапсем ытларах туса кӑлармалла. Ҫакна эпир ӗҫ дисциплинине пӗрмаях ҫирӗплетсе, ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерсе, государство заданийӗсене тултарса тата ытлашшипех тултарса пырсан тума пултаратпӑр. Аслӑ Ленин пире ҫапла вӗрентнӗ: «...Дисциплина тата харпӑрхӑй дисциплинӑллӑ пулассине тӑвас тӗлӗшпе, пур ҫӗрте те организациллӗх, ӗҫчеплӗх, пӗтӗм халӑх вӑйӗсем пӗрле ӗҫлессине, продуктсене туса кӑларассипе валеҫессине пӗтӗм халӑх шута илсе тата контроллесе тӑрассине ҫирӗплетес тӗлӗшпе ырми-канми ӗҫлемелле. Ҫакӑн пек ҫар тӗлӗшӗнчи вӑй-хӑвата тата социализмлӑ вӑй-хӑвата тумалли ҫул» (т. XXII, стр. 376—377).

Колхозлӑ хресченсен мобилизациллӗ хатӗрлӗхӗ ҫӗршыва тырӑ, аш-какай, ҫӗрмамӑкӗ, йӗтӗн сӳсӗ, ҫӑм—ялхуҫалӑхӗн пур тӗрлӗ продуктисене те ытларах пама колхозра тӑрӑшса, тӳрӗ кӑмӑлпа ӗҫлениинче палӑрса тӑмалла. Хӑйсен вырӑнӗнче тӑрӑшса ӗҫлекен колхозниксене, новаторсене, социализмлӑ ялхуҫалӑхӗнче тата выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫре малта пыракансене эпир пиншер ҫынна пӗлетпӗр. Вуншар миллион колхозниксемпе колхозницӑсен вӗсем пек ӗҫлес пулать. Ҫапла ӗҫленипе пирӗн ҫулпуҫ тата учитель Сталин юлташ совет халӑхӗ мобилизациллӗ хатӗрлӗхре тӑмалли ҫинчен кӑтартса панине пурнӑҫласа пырӑпӑр.

Совет Союзӗн граждӑнла халӑхӗ — Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн вӑйлӑ резервӗ—ҫар ӗҫне вӗренессипе питех те интересленет. Пиншер, миллионшар граждӑнсем винтовкӑсемпе пулеметсенчен пеме, граната ывӑтма, моторпа ӗҫлеме, противогазпа усӑ курма, аманнӑ ҫынна пирвайхи пулӑшу пама вӗренеҫҫӗ. Ҫак движенине халӑхӑн ытларах сийне, уйрӑмӑнах ҫамрӑксене хутшӑнтармалла. Ҫамрӑксен хӑюллӑ, ҫавӑрнӑҫуллӑ, тӳсӗмлӗ, ӗҫре пуҫаруллӑ пулма хӑнӑхмалла,—ҫаксем вӗсем пурте Хӗрлӗ Ҫарӑн воинне кирлӗ.

Совет халӑхӗ Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флотне хӑйӗн ачи вырӑннех юратать. Хамӑрӑн хӗҫпӑшаллӑ вӑйсене тупӑнӑранпа 23 ҫул тултарнине аслӑ Сталин ертсе пынипе коммунизмӑн ҫутӑ тӳпи патнелле ҫӗнтерӳллӗн утса пыракан совет халӑхӗн мобилизациллӗ хатӗрлӗхне тата унӑн пӗтӗҫӳлӗхне ҫирӗплетсе пынипе уявласа ирттерер!

Танковӑй войскӑсен генерал-майорӗ Совет Союзӗн Геройӗ
В. КАШУБА.

Конкретлӑн ертсе пыни кирлӗ

Вӑрнарпа Шӑмӑршӑ районӗсем вӑрман хатӗрлес плана график тӑрӑх тултарса пырассишӗн пачах ҫителӗксӗр кӗрешеҫҫӗ. Ҫак асӑннӑ районсенчен вӑрман ӗҫлеме тухакансем те йышлӑ мар. Нумай ҫӗрте вӑрман ӗҫлеме тухнӑ колхозниксене тата единоличниксене квартал планне тултаричченхӑвармаҫҫӗ. Ҫавна пула ӗнтӗ вӑрман ӗҫлеме тухнисем кулленех улшӑнса тӑраҫҫӗ. Акӑ, Улатӑр районӗнчи «Путь Ильича» колхоз председателӗ Плигуськин юлташ, колхозра ӗҫлекенсем кирлӗ тесе, вӑрманта ӗҫлекен 50 лава каялла чӗнсе илнӗ. Ҫавӑн пекех, Ҫӗмӗрле районӗнчи «Искра» колхоз председателӗ, ВКП(б) райкомӗн представителӗ Владимиров юлташ пулӑшнипе, Сурари трактор ҫулӗ ҫинче договорпа хӗле кӗнӗренпех грузчикре ӗҫлекен 10 колхознике каялла илсе кайнӑ.

Ҫакӑн пек ӗҫсем ҫинчен районсенчи прокурорсене вӑхӑтра материалсем тӑратсан та мерӑсем йышӑнмаҫҫӗ. Кувакино районӗнчи «Красный передовик» колхозран вӑрман ӗҫлеме тухнисенчен Цапыгин, Автонин тата Гровин колхозниксем хӑйсен ирӗкӗпе ӗҫрен пӑрахса кайнӑ пулнӑ. Ҫавӑн ҫинчен ӗҫе райпрокурор аллине пама тӑрсан ӑна вӑл йышӑнман.

Хӗшпӗр районсенчен ӗҫе тухман тесе каласран кӑна вӑрмана пырса ҫӳреҫҫӗ. Ҫакнашкал тӗслӗх уйрӑмӑнах Первомайский районра палӑрать. Чылай колхозсенчен вӑрман ӗҫлеме полсанкӑсӑр, вӗренсӗр, инструментсӑр тата лаша валли утӑ-сӗлӗ хумасӑр пыраҫҫӗ. Паллах, пушӑ алӑпа вӑрман ӗҫлеме май суккине вӗсем лайӑх пӗлеҫҫӗ, ҫапла вара пӗр кун вӑрманта пурӑнаҫҫӗ те, касхине килелле ҫаврӑнса каяҫҫӗ. Кунсӑр пуҫне тата часчасах колхозниксене вӑрман ӗҫлеме бригадирсемсӗр яраҫҫӗ.

Ҫакӑн пек ҫитменлӗхсем малашнехи кунсенче пачах пулмалла мар.

Жиклаев.

Трансиорданин (Англин мандатлă территорийĕ) чикĕри эскадронĕ.
(ТАСС фото-ӳкерчĕкĕ).

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Албанири фронтсенче çапăçусем вырăнĕ-вырăнĕпе пулса иртнĕ. Тепелене районĕнче тата Клисурăран çурçĕр енче пехота чаçĕсем хушшинче çапăçусем пулса иртнĕ. Грецин йывăр артиллерийĕ тинĕс хĕрринчи секторта итальянецсен массăллă контратакисене сире-сире янă. Греци авиацийĕ, тесе каланă Греци çарĕн верховнăй командованийĕн сводкинче, итальянецсен вăрçă тĕлĕшĕнчен паллă вырăнта тăракан объекчĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Англи самолечĕсем Тепелене таврашне бомбăсем пăрахнă.

Югославири «Време» хаçатăн Афинă хулинчи корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: итальянецсем икĕ кун каялла противник туртса илнĕ позицисене каллех йышăннă. Итальянецсем фронта подкрепленисем илсе пырсах тăраççĕ. Итали авиацийĕ Превеза, Лесбос утравĕ çине, Греци войскисен транспорт колоннисем тата оборона позицийĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Юнайтед пресс агентствин корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Грецин Лемнос текен утравне (Эгейски тинĕсĕн çурçĕр пайĕнче) англичансем десант антарнă. Лемнос утравĕ стратеги енчен калама çук пысăк вырăнта тăрать. Англичансем, тесе пĕлтерет малалла корреспондент, утрав çинче пит васкавлă йĕркепе сывлăш тата тинĕс-çар базисем тума тăрăшаççĕ.

Хĕвелтухăç Африкăра вăрçă ĕçĕсем пуринчен ытларах Итали Сомалийĕнче пулса пынă. Англи войскисем, тесе каланă Англи сводкинче, Джуба юханшывĕ урлă каçнă, вĕсем итальянецсен контратакисене сирсе пăрахнă. Итали командованийĕн сводкинче пĕлтернĕ тăрăх, Джуба юханшывĕн айлăмĕнче шывăн икĕ енче те çапăçусем пыраççĕ. Хĕвелтухăç Африкăри ытти фронтсенче авиаци ĕçĕ палăрать. Англи самолечĕсем, тенĕ Итали сводкинче, Эритрейăри, Абиссинири тата Итали Сомалийĕнчи халăх пурăнакан хăшпĕр пунктсем çине пырса тапăннă.

Çурçĕр Африкăра вăрçă ĕçĕсем активлă пулман. Германи бомбардировщикĕсем, тесе кăтартса панă Германи командованийĕн сводкинче, Эль-Бреда (Ливия) патĕнче Англин пĕр çĕрелле пухăнса пыракан войскисем çине пырса тапăннă. Февралĕн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Германи самолечĕсем Бенгазире англичансен аэродромĕсемпе артиллери позицийĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Куфра оазисĕсен районĕнче та авиаци ĕçĕ палăрать. Итали самолечĕсем, тесе пĕлтернĕ Итали сводкинче, Куфра оазисĕсен районĕнче англичансен позицийĕсем çине бомбăсем пăрахнă.

Вăтаçĕр тинĕс районĕнче Англи самолечĕсем Катани (Сицилия) çине пырса тапăннă.

Англи фронтĕнче февралĕн 20-мĕшĕнче вăрçă вăрçакан çĕршывсенчен нихăшĕ те активлăх кăтартман. Германи командованийĕн сводкинче кăтартнă тăрăх, февралĕн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Германи самолечĕсем Темза юханшывĕн районĕнче тата Бристоль заливĕ таврашĕнче, портсемпе доксем çине пырса тапăннă. Англин хĕвеланăç çыранĕ... Англин пĕр порчĕ патĕнче минăсем лартса тухнă.

Англин авиаци министерстви пĕлтернĕ тăрăх Англи авиацийĕ февралĕн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Çурçĕр Францири хăшпĕр аэродромсем çинче хĕçпăшаллă разведка кăна туса çӳренĕ.

Февралĕн 21-мĕш. (ТАСС).

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

(Февралĕн 14-мĕшпе 21-мĕш хушшинчи вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни)

Иртнĕ эрнере вăрçă ĕçĕсем Кăнтăр Китайра ытларах пынă. Çапăçусем Кантонран хĕвеланăç тата çурçĕр-хĕвеланăç енче Самшуй чугунçулĕ тăрăхĕнче тата Лубао хули патĕнче пынă. Вăрçă пынă вăхăтра вăл хулана японецсем виçĕ хутчен йышăннă, анчах китаецсем вĕсене кашнинчех каялла хăваласа янă. Чи малтан японецсем Лубаона 1939 çулти ноябрьте йышăннă, унтан 1940 çулти ноябрьте тата çак çулти январьте йышăннă пулнă.

Японин пиллĕк пин çынлă войскисем çав районра февралĕн 10-мĕшĕнчех наступлени пуçланă. Япони командованийĕ ютçĕршывсенчен Китая çар снаряженийĕсем турттарса пымалли çулсене татас задача лартнă. Китай войскисем, японецсен наступленине чарса лартма вăй çитейменнине кура, каялла чакма пуçланă. Кунпа пĕрлех Китай командованийĕ подкрепленисем илсе пыма пуçланă. Февралĕн 11-мĕшĕнче Китай войскисем Лубао хулинчен тухса кайса, японецсене малалла, çурçĕр еннелле куçса пыма çул уçса панă, çав хушăрах японецсене фланграна пырса çавăрса илме пуçланă. Февралĕн 12-мĕшĕнче хула таврашĕнче пит хаяр çапăçусем пулса иртнĕ. Япони войскисен пысăк çухатусем пулнă, вĕсен кăнтăралла чакмалла килсе тухнă. Февралĕн 13-мĕшĕнче китаецсем Лубао хулине çĕнĕрен туртса илнĕ. Юлашки кунсенче çапăçусем хуларан кăнтăр енче пыраççĕ.

Юлашки эрнере Япони войскисем Кантонран кăнтăр-хĕвелтухăç енче Тамшуй ятлă хула çине наступлени пуçланă, çав хулана икĕ хутчен пĕрре японецсем, тепре китаецсем турта-турта илнĕ. Китайăн Тамшуйран чакакан войскисем, вăйсене урăхлатса йĕркеленĕ хыççăн, операцисене ăнăçлăн туса пыраççĕ, вĕсем противника флангран хĕссе пыраççĕ. Юлашки сведенисем тăрăх, китаецсен пĕр колонни Тамшуй хулин çурçĕр хĕррине пырса тухнă.

Центральнăй Китайра, пĕр хушă лăпкă тăнă хыççăн, февралĕн 16-мĕшĕнче Хэнань провинцийĕн кăнтăр пайĕнче çапăçусем çĕнĕрен пуçланнă. Февралĕн 17-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле çапăçусем Синьянран çурçĕр енче, Бэйпин—Ханькоу чугунуçлĕ çинче пулса иртнĕ, японецсем январь уйăхĕн вĕçĕнче çав вырăнтан наступлени пуçланă пулнă, анчах вăл ăнăçлă пулман.

Ытти фронтсенче вырăнĕ-вырăнĕпе кăштах çапăçусем пулса иртни палăрать.

Февралĕн 21-мĕш. (ТАСС).

Парижри пурнăç

ВИШИ, февралĕн 21-мĕш. (ТАСС). Францин «Жур-эко де Пари», «Фигаро» тата ытти хаçатсен Парижри корреспонденчĕсем пĕлтернĕ тăрăх, Париж хули хальхи вăхăтра пурнăç пĕтсе ларнă хула пекех курăнать. Ирхине тăхăр сехетчен хулара нимĕнле движени те çук. Кăнтăрлахи вăхăтра та движени вăйлă мар, чылай чакнă. Çимĕçсем тĕлĕшĕнчен пурнăç йывăр. Аптека таварĕсем çитменнипе хыттăн аптăраççĕ. Ватăна та врачсен рецепчĕ тăрăх кăна параççĕ.

Киносемпе театрсенче питĕ сивĕ, кулиссем хыçĕнче артистсем электричество кăмакисем умĕнче ăшăнаççĕ. «Фигаро» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, пĕр спектакль вăхăтĕнче куракансене çакнашкал сцена питех те тĕлĕнтернĕ: сцена çинче прачка тăхăнмалли таврашсене чăн-чăн супăньпе çунă.

Каçхине Париж сĕм тĕттĕмлĕхре. Камăн хваттерĕн чӳречинчен те пулин мĕнчухлĕ те пулин çутă курăнсанах ăна штрафлаççĕ.

КĔСКЕН

▲ Австрали премьерĕ Мензис вăрçăпа сыхăнса тăракан ыйтусене сӳтсе явма Англие пырса çитнĕ.

▲ Англире Германин персе антарнă самолечĕсен выставкисене пурĕ 115 выставка организациленĕ.

▲ Юнайтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Германи çарĕнче çакăн пек моторизованнăй соединенисем пур: вăхах урăх йышши гранатăсемпе взрыв туса искусственнăй тĕтре кăларса яраççĕ те дымовая завеса пулать, çакă вăл çĕр çинчи войскăсен операцийĕсене сăмăллатать.

▲ США правительстви Голланди компанийĕне США-ра тăхлан шăратас тĕлĕшпе ĕçлекен завод лартма килĕшӳ тунă, вăл завод çулталăкне 18.000 тонна тăхлан шăратса кăлармалла. Боливипе килĕшӳ тунă, килĕшӳ тăрăх США Боливирен 100 миллион долларлăх тăхлан руди сутăн илет тата Инçет-Хĕвелтухăçĕнчен 84 миллион долларлăх илме килĕшӳ тунă. Магний заводĕ тума пĕр фирмăна 9.250 пин доллар кивçенле панă. Алюминий промышленноçне аслăлатмалли программăна та сӳтсе-яваççĕ.

Комсомол кросĕн финишĕ умĕн

Туллимар сведенисем тăрăх, кросс пуçланнăранпа 20 кун хушшинче йĕлтĕрлĕ тата çуран ăмăртусене 4.100 пин комсомолец хутшăннă.

Орджоникидзе крайĕнче йĕлтĕрлĕ тата çуран ăмăртусене 69 пин çын (организацири пĕтĕм членсен 82,5 проценчĕ) хутшăннă, ăмăртăва хутшăннисен 95 проценчĕ «ГТО» значокĕн нормисене панă. Комсомолăн Ленинградри организацинчи 390 пин комсомолецран 303 пин комсомолец кроса хутшăннă. Мускав хулипе Мускав облаçĕнчи организацире — 435 пин комсомолец. Калинин, Иваново облаçĕнчи, Приморье, крайĕнчи организацисен т. ытти организацисен те результатсем лайăх пулнă.

Февралĕн 23-мĕш — кросăн юлашки кунĕ. Комсомол организацийĕсем ăмăртусенче мала тухма тăрăшаççĕ. Çĕр-шер пин хĕрачасемпе яшăсем çине тăрсах ăмăртăва хатĕрленеççĕ.

* * *

ВЛКСМ Центральный Комитечĕ «Комсомолăн 1941 çулти кросĕн активисчĕ» значок тăвасси çинчен постановлени йышăннă. Обкомсем, крайкомсем, союзлă республикăсенчи комсомол Центральный Комитечĕсем тата ЦК ВЛКСМ çумĕнчи Пĕтĕм Союзри Оргкомитет тăратнă тăрăх, çав значокпа кроса иртерес тĕлĕшпе активлă ĕçленĕ комсомолецсене наградăлассĕ.

(ТАСС).

* * *

ЕТĔРНЕ. Юлашки вăхăтра 9 колхозра физкультура коллективĕсем организацилерĕç.

Кăкшăмри Ильич ячĕпе тăракан колхозри коллективра 17 çын тăраççĕ. Унти физкультурниксем комсомолецсен йĕлтĕрлĕ кросне хутшăнса пурте ГТО значокĕн нормисене пачĕç. Спиридонов, Анисимов тата Плотников юлташсем 10 километрлă дистанцине 43 минутăра тухрĕç.

М. Иванов.

МОПР хула организацийĕн 2-мĕш конференцийĕ

Февралĕн 21—22-мĕшсенче МОПР Шупашкар хула организацийĕн 2-мĕш конференцийĕ пулса иртрĕ. Конференци МОПР горкомĕн тата ревизи комиссин отчетлă доклачĕсене итлесе сӳтсе-ярĕ.

Отчетлă докладран та, прениро тухса каланă юлташсем илсе кăтартнă тĕслĕхсенчен те МОПР горкомĕ 1940 çулта питех те çителĕксĕр ĕçлесе пыни палăрчĕ. Хулари МОПР ячейкисем 1940 çулта финанс планне, 1939 çултипе танлаштарсан, икĕ хута яхăн сахалтарах тултарнă. Тепĕр пысăк çитменлĕх вăл — ячейкăсем ӳсмесĕр пĕр вырăнта тапăртатса тăни пулать. Иртнĕ конференциренпе 14 ячейка çĕнĕрен организациленĕ пулсан, нумай пулмасть-ха, член билечĕсене улăштарнă вăхăтра, МОПР горкомĕ 2000 члена «çĕтернĕ». Паллах, вĕсем пурте хуларах, анчах ячейкăсенчен чылайĕшĕсем, нимĕн те ĕçлеменнине пула, нумай çĕрте билетсене улăштарман.

Хăшпĕр предприятисемпе учрежденисенче МОПР организацине хакламаннине те палăртмалла. Акă, Заготлен управляющийĕ Аникин юлташ (вăлах пуçламĕш парторганизаци секретарĕ) 1940 çулта хăйсен МОПР ячейки саланса кайнине курса: «Эпир МОПР ячейки тăвас мар тесе килĕшрĕмĕр», тесе сӳпĕлтетнĕ.

МОПР горкомĕ оперативлă ертсе пыман пирки ĕçре кулăшла та кӳренмелле фактсем тĕл пулаççĕ. МОПР горкомĕн председателĕ Александров юлташ хăйĕн отчетлă докладĕнче Наркомюстри МОПР ячейкине лайăх ĕçлесе пырать, тесе хак пачĕ. Çав вăхăтрах, ревизи комиссин председателĕ Троицкий юлташ йăлтах тепĕр майлă—вăл ячейкăра ĕçсем пит начар тăраççĕ, терĕ. Асăрхаттарма кирлĕ, вăл ячейкăра члента Троицкий юлташ хăй тăрать.

Прениро тухса калакансем, уйрăмăнах, МОПР горкомне ячейкăсенче агитациллĕ-массăллă ĕçе тата социализмлă ăмăртăва организацилеменнишĕн хытă критиклерĕç. Александров юлташ асăннă ыйтусем тăрăх докладра пĕр сăмах та каламарĕ вара. Вăл чи малти рете финанс планне тултарассине кăна кăларса тăратрĕ.

Конференци виççĕмĕш ыйтупа суйлавсем туса ирттерчĕ. МОПР горкомне, ревизи комиссине суйланипе пĕрлех, МОПР организацин облаçри конференцине кайма делегатсем суйларĕ. Облаçри конференци паян каçхине уçăлать.

Хĕрлĕ Çар кунне вĕренӳри çитĕнӳсемпе кĕтсе илтĕмĕр

Эпир, №-лĕ чаçри красноармеецсем, Хĕрлĕ Çар 23 çул тултарнă куна çар ĕçне тата политикăна отлично паллăсемпе вĕренсе пынипе кĕтсе илтĕмĕр.

Хĕрлĕ Çар кунне эпир нумай вăхăт хушши хатĕрленсе пытăмăр. Çар ĕçне пĕр-пĕринпе ăмăртса вĕрентĕмĕр. Ăмăртура Чăваш республикинчен килнĕ красноармеецсенчен Е. Кондратьев, Г. Игнатьев П. Бабаев, М. Тивошкин, Г. Полющенков, Е. Антонов юлташсем малти вырăна тухрĕç. Вĕсем пур предметпа та отлично тата лайăх паллăсемпе вĕренсе пыраççĕ.

Отличниксем вĕренӳре кая юлса пыракансене пулăшаççĕ. Красноармеец И. Алексеев малтанхи вăхăтра вĕренӳре ĕлкĕрсе пыраймасчĕ. Халь вăл В. Антонов юлташ пулăшнипе малта пыракансен ретне тухрĕ. Çавăн пекех ыттисем те аван вĕренсе пыма тытăнчĕç. Февралĕн 23-мĕшĕнче вечер пулать. Ку вечерта чăвашсен хорĕ юрăсем юрласа пама хатĕрленнĕ. Хора курсант Павлов юлташ ертсе пырать.

Киев. **Курсант В. Краснов.**

ВĂРМАН ХАТĔРЛЕВĔ

Вăрман хатĕрлес плана срокчен тултарассишĕн

СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) «СССР Вăрман промышленность Халăх Комиссариачĕн вăрман хатĕрлевĕсенче 1941 çулти I-мĕш кварталта çуран тата лашапа ĕçлемелли тӳлевлĕ повинность тăвасси çинчен» постановлени йышăнчĕç. Çак постановленине срокра пурнăçласси—партипе совет организацисен чылă задачи пулса тăрать. Анчах паянхи куна вăрман хатĕрлевĕсенче ĕçсем йĕркеллĕ пыраççĕ теме май çук-ха. Кăна Çĕмĕрле районĕнчи ĕçсем те лайăх кăтартса параççĕ.

Районри организацисем малтанхи кунсенчех СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) постановленине пурнăçлас ĕçе колхозниксемпе единоличниксене мобилизацилемен, вăрман хатĕрлес ĕç хăй тĕллĕн пулса пырасса шаннă.

Чăваш АССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Обкомĕ çирĕплетнĕ план тăрăх, Çĕмĕрле районĕнчен кашни кунах 840 çын çуран тата 1030 çын лашапа ĕçлемелле. Вăрманта ĕçлекенсен шучĕ кунран кун ӳссе пырас вырăнне каялла чакса пырать.

Çĕмĕрлери мехлесопункт çумне çирĕплетнĕ районсем те вăрман хатĕрлевĕнче пит те начар ĕçлеççĕ. Советски, Етĕрне, Сĕнтĕр районĕсенчен мехлесопунктра чылайччен пĕр çын та ĕçлемен. Хăшпĕр колхозниксем, уйрăмах единоличниксем, çуран тата лашапа ĕçлемелли повинноçран пăрăнма пăхаççĕ, тĕрлĕ сăлтавсем шыраççĕ. Савадеркино, Вăрман Тăван ялĕсенче 5 кун хушши «крещенине» уявланă, ун хыççăн туйсем пуçланнă. Унтан базар кунĕ çитсе тăнă. Базар кунĕсенче вăрманта ĕçлемерĕç. Февралĕн 2-мĕшĕнче Çĕмĕрлере базар кунĕ пулнă, вăл кун Çĕмĕрле колхозĕнчен пĕр çын та вăрманта ĕçлемен, базарта çӳренĕ.

Мехлесопункт ĕçне тĕрлĕ хатĕрлев организацисем час-часах чăрмантарса тăраççĕ. Районра ун пек организацисем 20 яхăн шутланаççĕ. Вĕсем хăйсем енĕпе вăрман хатĕрлеççĕ. Вĕсенчен чылайĕшĕ ĕçукçине государство хакĕнчен хăпартса тӳлеççĕ. Çавăнпа та хăшпĕр колхозниксем, уйрăмах единоличниксем, çак организацисенче ĕçлеме тăрăшаççĕ. Райсовет исполкомĕ вăрман хатĕрлес тĕлĕшпе единоличниксене заданисем çителĕксĕр панă.

Пренеш ялсоветĕнче единоличниксем 47 хуçалăх. Çуран тата лашапа ĕçлемелли повинноçа 23 единоличнике кăна хутшăнтарнă. Вăл шутран вăрман хатĕрлевĕнче 3 единоличник кăна ĕçлеççĕ, ытти единоличниксем, государство заданийĕнчен пăрăнса, тĕрлĕ хатĕрлев организацисенче хаклă хакпа ĕçлесе пурăнаççĕ. Сăмахран, Турханри лесничествăра—7 çын, Пинерти складра 13 çын тата ыт. те.

Тукас ялсоветĕнче 69 единоличникрен 44 единоличнике кăна вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлеме палăртнă. Вăрманта икĕ единоличник кăна ĕçленĕ, февралĕн 4-мĕш хыççăн вăрман хатĕрлевĕнче пĕр çын та ĕçлемен. Аслă Улхаш ялсоветĕнче 70 единоличник хуçалăхĕнчен 54 единоличнике кăна вăрман хатĕрлевне хутшăнтарма пăхнă. Единоличниксенчен январь уйăхĕнче кашни кун 4—5-шер çын кăна ĕçленĕ. Февралĕн 2-мĕш хыççăн пĕр çын та вăрманта ĕçлемест. Çав вăхăтрах «Труженик» артельте 19 единоличник, гортопра—2 çын ĕçлеççĕ.

Кăмаша ялсоветĕнче единоличниксем 190 хуçалăха яхăн. 101 единоличникăн лашасем пур. Çапах та кунта вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлеме 53 хуçалăха кăна палăртнă. Вăл шутран вăрманта 10—20 çын кăна ĕçлеççĕ. Кунта единоличниксенчен нумайĕшĕ вутă сутса, кăмрăк туса пурăнаççĕ. СССР Совнаркомĕ тата ЦК ВКП(б) вăрман хатĕрлевĕсенче çуран тата лашапа ĕçлемелли тӳлевлĕ повинность тăвасси çинчен постановлени йышăннă хыççăн, единоличниксем, государствăн çак мероприятийĕсенчен пăрăнса, хаклăрах тӳлекен организацисем патне ĕçлеме кайма тапратнă.

Ялсовет председателĕ Шугаев юлташ партипе правительство мероприятийĕсене хирĕç тăракан единоличниксемпе кĕрешсе пыман, вĕсене витсе тăнă.

Çĕмĕрле поликлиникинче ĕçлекен врач Архангельская вăрманта ĕçлеме пултаракан сывă çынна П. Ф. Самарин колхознике ĕçлеме пултараймасть, тесе ĕнентерӳ панă. Самарин халĕ çак справкăпа витĕнсе пурăнать, хăй килĕнче кăмрăк çунтарать, вăрмана ĕçлеме каймасть. Кăмашари ветфельдшер Иванов çавăн пекех единоличниксен лашисене тĕрлĕ сăлтавсемпе вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлесрен хăтарать, справкăсем парать.

Судпа следстви органĕсем вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлемелли повинноçран пăрăнса тăракансемпе çителĕклĕ кĕрешсе пымаççĕ. Çĕмĕрлери халăх судне пĕтĕмпе 40 ĕçе яхăн пынă, вăл шутран çуррине кăна пăхса тухнă. Уйрăм ĕçсене халăх сучĕ ним сăлтавсăрах каялла тавăрса парать. Сăмахран, С. Петрейкин единоличнике (Магарин ялсоветĕнче) вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлемелли повинноçран пăрăнса леспродторга ĕçлеме кайса кĕнĕшĕн суда панă пулнă. Халăх сучĕ çак ĕçе пăхса тухман, ĕçе каялла тавăрса панă.

Планпа пăхнă тăрăх, кашни çынăн пĕр кунта 4 кубометр вутă касса, таткса хатĕрлемелле. Тĕрĕссипе чылайĕшĕ кунне 1—1,5 кубометр кăна касса хатĕрлеççĕ. Çав вăхăтрах вăрманта нумай ĕçлекенсем нормăна ытлашшипех тултарса пыраççĕ. Çĕмĕрле вăрман пунктĕнчи Демидов юлташ бригади (бригадăра 7 çын) плана 150 проц. таран тултарса пырать. Вĕсем çав вăрманах касаççĕ, сезонниксемпе юнашарах ĕçлеççĕ, ĕç условисем пĕрех.

Касна вăрмана турттарса кăларас ĕçре пысăк çитменлĕхсем пур. Чылай колхозсем, уйрăмах единоличниксем, нимрен ытла вутă турттарма пăхаççĕ, çав вăхăтрах чи малтан государствăна кирлĕ пĕренесене сахал турттараççĕ. Февралĕн 10-мĕшне 20.638 кубометр вутă турттарса кăларнă, çав вăхăтрах пĕренесене 9447 кубометр кăна турттарнă. Мехлесопунктăн 32 трактортан 15 трактор кăна ĕçлет.

Вăрман касса турттарас ĕçе кирлĕ пек йĕркеленменни тата çакăнтан та курăнать. Колхозниксем час-часах хăйсен ĕçлемелли вырăна тупаймасăр пĕр вырăнтан тепĕр вырăна куçса çӳреççĕ. Февралĕн 2-мĕшĕнче Элĕк районĕнчи колхозниксем 40 çын мехлесопунктри Иванов мастер айăпĕпе çур кун хушши вăхăта усăсăр ирттернĕ. Çав кунах Элĕкри колхозниксене 9 çынна Мыслецри лесопункта ĕçлеме ярас вырăнне Кăмашари лесопункта янă, вĕсем пĕр кун ним усăсăр ирттернĕ.

Ку çитменлĕхсене кĕске срокрах пĕтермелле. Хальхи вăхăтра парторганизацисен задачи—вăл колхозниксемпе единоличниксем хушшинче массăллă ăнлантарулла ĕçе лайăхлатса пырса, пĕрремĕш кварталти вăрман хатĕрлев планне 100 проценчĕпех тултарасси пулать. Партипе правительство йышăннă постановленине пурнăçлама пирĕн пур условисем те пур, ĕçе организацилени кăна кирлĕ.

ПЕРЛОВ.

Вăрман хатĕрлес ĕçе вăйлатни кирлĕ

ЭЛĔК. Горький ячĕпе тăракан, «Сталинец», «Красная заря» тата Сталин ячĕпе тăракан колхозсем вăрман хатĕрлес плана тултарассишĕн тимлĕн ĕçлеме тытăнчĕç. Вĕсем вăрман касса хатĕрлес ĕçре малта пыраççĕ, ĕç нормине кашни кунах ирттерсе тултараççĕ.

Сталин ячĕпе тăракан колхозри 3-мĕш бригада уйрăмăнах лайăх ĕçлет. Ку бригада плана 150 процент тултарнă. Бригадăри колхозниксенчен Борисов, Краснов, тата Скворцов юлташсем стахановла ĕçлесе пыраççĕ. Вĕсем кулленхи ĕç нормине 130—140 процент тултараççĕ.

Вăрманта ĕçлекенсем хушшинче культурăллă-массăллă ĕçе аван йĕркеленĕ. ВКП(б) райкомĕ вăрмана ятарласа культбригада янă. Вăрманта ĕçлекенсене хаçат-журналсем вуласа параççĕ, докладсем тата каласусем ирттереççĕ. Культбригада стена хаçачĕсем кăларма пулăшать.

Ураскильтри драмкружок спектакль лартса пачĕ. Чăвашсен Государство Филармонийĕ цирк лартса панă. Унта 400 çын ытла пулнă.

Вăрманта ĕçлекенсем валли библиотекăсенче кĕнекесем çителĕклĕ. Ĕç хыççăн рабочисем кĕнекесем, хаçат-журналсем илсе вулаççĕ.

Малта пыракан колхозсем лайăх ĕçлеççĕ пулин те, районра вăрман турттарас тĕлĕшпе тивĕçлипех ĕçлеме тытăнман-ха. График тăрăх февралĕн 15-мĕшне 8 пин кубла метр турттармалла пулнă. Ку плана 50 процент кăна тултарнă. Тени тата Ураскильт ялсовечĕсене кĕрекен колхозсем ку енĕпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ.

Ф. Катеев.

Юлашки почтăран

Журналист евĕрлĕскер...

Фельетонист-профессионал мар вăл, «просто журналист евĕрлĕскер, хăйĕн ĕмĕрĕнче 15—20 фельетона яхăн» çырнăскер. Çапах та, фельетон тавраш çырмалла пулсан, ун патне пырса «заказ» параççĕ. Кузьма Филипыч хăй каланă тăрăх, «заказчиксен» йышĕ пысăк.

Кузьма Филипыч (урăхла ăна Тимĕркке теççĕ) кашни заказах вăхăтра пурнăçлама тăрăшать. «Заказа» кирек мĕнле темăпа та йышăнать. Чĕлхе мăка, сăмах çитмĕ тесе тăмасть. Пуçа мĕн пырса кĕрет, çавна çырать, тепĕр кунне хăй ĕçлекен «Хĕрлĕ Октябрь» хаçатра пичетлесе кăларать. Çакă уншăн йывăр ĕç мар.

Çӳрессе вăл, хăй ĕнентерсех каланă тăрăх, кутăн çӳрет. «Çавăн пек эпĕ пĕрреччен фельетон çырма хушакан юлташсем çавăрса илсен, вĕсенчен хăтăлас тесе, кутăн-кутăн чакса çăкăр лавкине кĕрсе çухалтăм», тесе çырать Тимĕркке хăйĕн 15—20 фельетонĕсенчен пĕринче. Уншăн каллех «инкек». Кунта та фельетон çырма «заказ» паракансем тăраççĕ. Çитменнине тата кунта унăн кăмăлне хуçнă...

Çавăн пек иртнĕ кунĕпе çĕрĕ журналист евĕрлĕ Тимĕркен. Вăл хурапа шурра питех чухламан. Апла пулсан та, пурнăç чăнлăхне тĕссĕр краскăпа сăрласа ун çинчен элек сарма, большевикла пичет ятне варалама вăл именмен.

«Тепĕр ыйту интереслентерет пире...», тесе çырать Тимĕркке хăйĕн юлашки фельетонĕнче («Хĕрлĕ Октябрь» хаçат, 10-мĕш номер). Анчах вăл ыйтăва каллех тĕрĕс çутатмасть, суять. Фельетон ячĕпе витĕнсе, совет суту-илĕвĕ çинчен элек сарать.

«Хамăн ĕмĕрте 15—20 фельетон çыртăм», тесе мухтанакан Тимĕркке, тĕрĕссипе илсен, фельетонист та, журналист та мар, вăл редакци аппаратне ăнсăртран лекнĕ çын.

Октябрьский райхаçат редакторĕ Каяхов юлташ та: эпĕ редактор евĕрлĕскер çеç, тесе шухăшлать пулас.

Çĕнĕ КĔНЕКЕСЕМ

С. П. Истомин, П. М. Комаров. — «Хурт-хăмăр ĕрчетес ĕç». Чăвашиздат, 184 стр. хакĕ 3т. 50 пус.

Колхозсенче пыл хурчĕ ĕрчетес ĕçе наука вĕрентнĕ пек организацилес, колхозсенчи утарсен продуктивлăхне хăпартас ыйтусене çак кĕнекере тĕплĕн çутатса панă. Кĕнекере пыл хурчĕсен пурнăçĕ çинчен, утар организацилес ĕç çинчен, утарта кирлĕ пулакан ĕçхатĕрĕсене мĕнле тумалли çинчен, утарти учет ĕçĕ çинчен çырнă пайсем т. ыт. те пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ.

Пирĕн колхозсен хусалăхне пуянлатса, колхозниксен пурнăçне лайăхлатса пырас тĕлĕшпе тата хамăр çĕршыври ĕçхалăхĕн апат-çимĕçне лайăхлатас, промышленноçăн чылай отраçлисене ăвăс тăратас тĕлĕшпе те пыл хурчĕ ĕрчетни питĕ пысăк вырăн йышăнса тăрать. Анчах пыл хурчĕ ĕрчетнин пахаенĕ пĕр пылпа ăвăс туса илнинче кăна мар. Пыл хурчĕсем пирĕн уйхирсен, садсен, пахчасен тухăçлăхне ӳстереççĕ.

Кĕнеке пыл хурчĕ ĕрчетес тĕлĕшпе пысăк çитĕнӳсем тунă стахановецсен опычĕсемпе паллаштарать. Ĕлĕк пыл хурчĕ ĕрчетекенсем пĕр вĕлле пуçне вăтамран 17—15 килограмм кăна пыл илсе тăнă пулсан, халĕ уйрăм стахановецсем вĕлле пуçне 90—100 килограмм ытла пыл илеççĕ.

Пыл хурчĕсене мĕнле ĕрчетесси тата вĕсене мĕнле пăхасси çинчен кĕнекере уйрăмăнах тĕплĕн каланă. Утарта пыл нумай пухăнас вăхăтчен мĕнле ĕçсем тăвасси, хурт уйăрас вăхăта мĕнле хатĕрленесси, пыл хурчĕсен чирĕсемпе мĕнле кĕрешесси çинчен тата ытти ыйтусем çинчен те кĕнекере тĕплĕн каласа панисене тупма пулать. Çакăнпа пĕрлех хурт-хăмăр ĕрчетес тĕлĕшпе правительство йышăннă паллăрах постановленисем çинчен те ăнлантарса панă.

Колхоз утарĕсенче ĕçлекенсене тата пыл хурчĕ усракан колхозниксене çак кĕнеке пысăк усă кӳмелле.

* * *

Проф В. А. Харченко — «Выльăх апачĕсене силосласси». Чăвашиздат, 43 стр., хакĕ 75 пус.

Социализмлă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре, выльăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхне ӳстерессишĕн кĕрешес ĕçре силос калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрать. Кашни колхоз, силос хывма тытăнсан, силос культурисен агротехника ыйтăвĕсене тата вĕсене силослас техникăна лайăх пĕлсе, май килнĕ таран ĕçе механизацилеме тăрăшмалла.

Çак тĕлĕшпе проф. В. А. Харченко çырнă «Выльăх апачĕсене силосласси» ятлă кĕнеке питĕ паха пособи пулса тăрать. Кĕнекере автор силос çинчен çынсем хăçантанпа пĕлнинчен тытăнса, çак паха апата мĕнле хатĕрлемелли çинчен, унăн усси çинчен тĕплĕн те ăнланмалла каласа панă.

Мĕнле культурăсене силосламалли, силос культурисене акса тăвасси, силосламалли массăна хăçан пухса, ăна мĕнле хатĕрлесе хурасси, шăтăксем, траншейăсем, башньăсем хатĕрлесси çинчен, силосламалли тĕп правилăсем çинчен, силос пахалăхне пĕлесси çинчен тата ытти ыйтусем тăрăх та кĕнекере мĕн кирлине пурне те тупса вулама пулать.

7 çулхи ача 6582 страница вуланă

ЭЛĔК. Синерти Жданов ячĕпе тăракан колхозри Григорий Золотов колхозникăн 7 çула çитнĕ Леонид ятлă ачи шкула каймасть-ха. Çапах вăл илемлĕ литература кĕнекисене пĕрмаях вулать. Ку тарана çитиччен вăл 6582 страница вуланă. Шолоховăн «Уçнă çерем», Островскийĕн «Хурçă епле хĕрнĕ», «Тăвăлпа çуралнисем» романĕсене вуланă. Мĕн вуланине кĕскен каласа пама пултарать.

Çавăн пекех вăл тата нимĕç чĕлхин алфавитне те пĕлет, хăшпĕр сăмахсене вулать.

А. ЧЕРЕНКОВ.

Нимĕç чĕлхине вĕренеççĕ

ÇĔРПУ. Ямашри туллимар вăтам шкулта нимĕç чĕлхине вĕренмелли кружок организациленĕ. Кружокра шкулти учительсем 15 çын вĕренеççĕ. Кружока нимĕç чĕлхипе вĕрентекен учитель П. Т. Тимофеев юлташ ертсе пырать.

В. М.

Хроника

Чăваш АССР Совнаркомĕ Иван Осипович **Мочалов** юлташа Чăваш АССР Сывлăха сыхлав Халăх Комиссарĕн заместителĕ пулса ĕçлеме лартнă.

Чăваш АССР Совнаркомĕ Яков Игнатьевич **Игнатьев** юлташа Чăваш АССР Вырăнти промышленность Халăх Комиссарĕн заместителĕ пулса ĕçлеме лартнă.

ТӲРЛЕТНИ

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII Конференцийĕ «ВКП(б) Центральный Оргăнĕсене çĕнетесси çинчен» йышăннă резолюцире («Чăваш Коммуни», февралĕн 22-мĕш) пĕр хушамат йăнăш пичетленнĕ. Резолюцин 5-мĕш пункчĕнче, ЦК ВКП(б) членĕсен кандидатне суйланă И. В. Чуленев вырăнне **И. В. Тюленев** тесе тӳрлетсе вуламалла.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ

Редакци адресĕ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. Телефонсем: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн—0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн —2—30, «Еçхĕрарăмĕ» журналăн — 6 — 23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0 — 85, издательство заведующийĕн—5—38, конторăн—0—23.

НТ 2674.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии Чувашской АССР. Заказ № 146. Ф. Б. 58×84 п. л.